

APPENDIX.

DE CONFESSARIIS SOLlicitantibus

Edicta
contra con-
fessarios
sollicitan-
tes.

675. — Ex bulla Gregorii XV, edita anno 1622, ac descripta apud Salmant.¹, denuntiari debent: *Omnes... sacerdotes (verba bullae) tam saeculares quam... regulares... qui personas, quaecumque illae sint, ad in honesta sive inter se, sive cum aliis quomodolibet perpetrandam, in actu sacramentalis confessionis, sive ante vel post immediate, seu occasione vel praetextu confessionis..., etiam... confessione non secuta, sive extra occasionem confessionis, in confessionario, aut in loco quo cumque ubi confessiones... audiuntur seu ad confessionem audiendam electo, simulantes ibidem confessiones audire, sollicitare vel provocare tentaverint, aut cum eis illicitos et in honestos sermones sive tractatus habuerint.* Et deinde subjungitur: *Mandantes omnibus confessariis, ut suos poenitentes, quos neverint fuisse ab aliis, ut supra, sollicitatos, moneant de obligatione denuntiandi sollicitantes, seu... tractantes, Inquisitoribus seu locorum Ordinariis, etc.* Et si hoc officium praetermisserint, mandat Pontifex, ut pro modo culpae puniantur. — In edicto autem ge-

Gregor. XV, brev. Universi Dominicani, diei 30 Augusti 1622, § 4 et 7. — ¹ Tr. 21, de praec. Decal., cap. 4, num. 17. Habetur etiam in Bullar. Rom. Mainardi. — ² Tr. 4, disp. 9. — ³ Disp. 6, de Onere et Obligat. denuntiandi, punct. 3. — ⁴ Lib. 47, cap. 29. — ⁵ Tr. 21, cap. 4, punct. 3; cfr. etiam punct. 4 et 5. — ⁶ Exam. confessar.,

neralis Inquisitionis imponitur excommunicatio latae sententiae in non denuntiantes infra mensem omnes de haeresi suspectos, inter quos enumerat confessarios sollicitantes ad turpia. (De hac autem excommunicatione, vide dicenda n. 693).

Hic refert adnotare auctores quos observavi tractantes de hac materia sollicitationis, cum adnotatione locorum. Sunt videlicet Castropalaus², Bonacina³, Escobar⁴, Salmant.⁵, Felix Potestas⁶, Roncaglia⁷, Diana⁸, Concina⁹, Mazzotta¹⁰, Anacletus¹¹. — Caeterum pauci auctores hanc rem ex professo tractant, forte quia non ubique praefata bulla Gregorii recepta est; prout asserit Anacletus^{a)} de Germania, Palaus de Hispania. — Sed hic advertendum quod noster Summus Pontifex Benedictus XIV, novissime anno 1741, 1 Junii, edidit bullam quae incipit *Sacramentum*: in qua confirmavit et, quatenus opus, denuo mandavit omnibus Inquisitoribus et locorum universi orbis christiani Ordinariis, ut inquirant et procedant contra omnes sacerdotes sollicitantes, cuiuscumque dignitatis, praeeminentiae, etc.

tom. 2, a num. 482. — ⁷ Tract. 19, qu. 8, de Confessarii sollicitantib. — ⁸ Part. 4, tr. 5, per totum. — ⁹ Lib. 2, de Poenit. diss. 3, cap. 13. — ¹⁰ Tract. 6, disp. 2, qu. 2, cap. 4. — ¹¹ Tract. 14, dist. 8, qu. 5. — *Palaus*, disp. 9, punct. 1, num. 9. — *Benedictus XIV*, bulla *Sacramentum*, § 1.

675. — ^{a)} Anacletus, *loc. cit.*, n. 67, scribit: « Idipsum [videlicet bullam Gregorii non esse

receptam] de Germania sentire videtur Georgius Gobat ».

§ I.

Perpenduntur Clausulae, in praefata bulla Gregorii XV apposita.

676. *De clausula I.* In actu sacramentalis confessionis. — 677. *De clausula II.* Ante, vel post immediate. — 678. *De clausula III.* Occasione, vel praetextu confessionis. *Quid importet rō Occasione confessionis. Dub. 1. An denuntiandus qui sollicitat mulierem rogantem ut cras eam audiat. Dub. 2. An qui, audita fragilitate mulieris, postea domi eam sollicitat.* — 679. *Quid importet rō praetextu confessionis. Et quid, si ex condicō mulier, fingens se aegrotam, advoget confessarium ad peccandum.* — 680. *De clausula IV.* In confessionario, aut in loco quocumque..., simulantes ibidem confessiones audire. *Quid importet illud simulantes. Et quid, si confessarius sollicitet in confessionario, sine tamen simulatione confessionis.*

Clausula:
In actu sa-
cramentalis confe-
ssionis.

676. - CLAUSULA I. *In actu sacramentalis confessionis.*
Ad hoc sufficit si confessio sit incepta, licet non perfecta: ita Salmant.¹ et Roncaglia². Nota hic prop. 6 damnatam ab Alessandro VII, quae dicebat: *Confessarius qui in sacramentali confessione tribuit poenitenti chartam postea legendam, in qua ad venerem incitat, non censetur sollicitasse in confessione.* — Pariter denuntiandus est confessarius, si in confessione apponat medium indifferens, quod tamen ex circumstantiis postea cognoscatur appositus ad sollicitandum; ut esset, impone mulieri ut expectet eum domi, vel si interroget eam ubi habitet. Ita Roncaglia³ cum Bordono.

677. - CLAUSULA II. *Immediate ante vel post.*

Illud *Immediate ante*, sentiunt communius Passerinus⁴ et Bossius⁵, apud Roncaglia⁶, contra aliquos apud Barbosa⁷,

¹ Tr. 21, cap. 4, n. 44. — ² Tr. 19, qu. 8, cap. 1, qu. 5, resp. 1. — ³ Loc. cit., qu. 5, resp. 2. — ⁴ *Bordonus, Sacr. Tribunal.*, cap. 28, qu. 3, n. 54, v. *Tertio*; et *Man. Consult.*, sect. 28, qu. 11, n. 65 et 69; et qu. 12, n. 82 et seqq. — ⁵ Loc. cit., n. 49. — ⁶ Tom. 2, n. 504. — *Salmant.*, tr. 21, cap. 4, n. 48.

677. - ^{a)} Roncaglia, *loc. cit.*, qu. 5, resp. 2, scribit: « Quodsi inter sollicitationem et confessionem nihil mediet, taliter quod nec confessarius nec poenitentia ad alia se divertant, verificari potest sollicitationem factam esse immediate ante confessionem ». Hinc colligit quod si postquam aliquis petiti confiteri, a confessario sollicitetur, intelligitur intervenire sollicitationem immediate ante confessionem, quamvis confessio non sequatur. Et tamquam patrocinantes huic dicto citat Passerinum, *in cap. Ut inquisitionis*, n. 94, *de haeret. in 6o*; et Bossium, *de Confessar.*, *solicit.*, *dub. 12*, qui revera hoc habent.

^{b)} Apud Roncaglia, « non pauci » dicunt

stricte intelligendum esse, ita ut nullum intervallum intercedat.

An autem *denuntiari debeat confessarius qui sollicitat immediate postquam poenitens petierit confessionem?* — Affirmant Salmant.⁴; sed probabilius, ut puto, negat Bordonus⁵ apud Potestā⁶. — Notandum tamen quod eo casu, licet confessarius non sit denuntiandus ex clausula predicta, denuntiandus tamen est ex clausula tertia sequenti: *Occasione confessionis* (ut infra). Si enim confessarius utitur petitione illa ut medio ad sollicitandum, utique est denuntiandus; secus, si utatur tantum ad colloquendum, et si postea in progressu collocationis tentatus sollicitat.

Illud autem *Immediate post*, communiter a doctoribus intelligitur, quando post confessionem nec confessarius nec poenitentia ad alia se divertit, ita ut eveniat sollicitatio antequam ulla alia actio intervenierit. — Ita Salmant., Roncaglia⁷:

Clausula:
Immediate
post.

sect. 28, qu. 11, n. 65 et 69; et qu. 12, n. 82 et seqq. — ⁴ Loc. cit., n. 49. — ⁵ Tom. 2, n. 504. — *Salmant.*, tr. 21, cap. 4, n. 48.

vocem *immediate* eodem sensu intelligendam esse ac *incontinenti*, quod non excludit omne intervallum, « ut ex Barbosa, *dict. 155* ». — Et profecto Barbosa, *Diction. usu frequent.*, *dict. 155*, cum multis dicit generaliter verbum *Incontinenti* aliquod intervallum admittere.

^{c)} *Bordonus, Sacr. Tribun.*, *loc. cit.*, *cap. 23*, n. 35, male citatus a Potestā; idem enim tenet ac Salmant., dicens: « A parte *ante* illud spatium [intra quod juxta bullam Gregorianam prohibetur sollicitatio] incipit cum poenitentia primo petit pro tunc confessarium ».

^{d)} Roncaglia, *tr. 19*, qu. 8, cap. 1, qu. 6, resp. 2, hanc utique sententiam afferit; deinde eam quae admittit aliquod intervallum, et con-

Potestas¹ cum Hurtado, Lezana², Peyrino³.

Dicit autem Potestas², non esse denuntiandum confessarium qui sollicitat postquam poenitentia recesserit ab ejus conspectu. — Verumtamen denuntiandum esse recte censet confessarium qui statim post confessionem dicit poenitenti: *Expecta me paulisper*, et post intervallum venit et sollicitat, etiamsi, accedendo, prius habeat de alio negotio serio tractatum; quia tunc talis tractatus prudenter fictus praesumitur: secus vero, si venit sequenti die et sollicitet. Ita Potestas³. Sed quidam doctus non utique improbabiliter dicit quod si negotium illud magni sit momenti et ad confessarium pertinens, minime est ipse denuntiandus. — Quare, ex circumstantiis judicandum an principaliiter intenta fuerit sollicitatio, et negotium ut medium; an vero negotium principaliiter, et sollicitatio per accidens.

Constat autem denuntiandum esse confessarium, si statim post confessionem ducat puerum in cubiculum et sollicitet; quia tunc statim ponit, si non sollicitationem, saltem illius medium. Ita Roncaglia⁴; et Potestas⁵ cum Diana⁶, etc. — Item, si audita confessione feminae, dum ea ad manum deosculandam accedit, confessarius illam turpiter tangat⁷; vel dum est ante ipsum ut confiteatur, pedibus aut manibus turpiter tangat illam, si immediate post ipsa confiteatur, pariter est denuntiandus. Si vero alia vice confiteatur, vide dicenda in clausula IV, n. 680.

¹ Tom. 2, n. 508. — *Gasp. Hurtad.*, de Just. etc., de Judicio foreni, disp. 2, de Accusator. et Denuntiat., diff. 7, v. *Circa peccatum sollicitationis*. — ² Loc. cit., n. 504. — ³ Loc. cit., n. 506. — ⁴ Tr. 19, qu. 8, cap. 1, qu. 6, resp. 2. — ⁵ Loc. cit., n. 507. — ⁶ Tom. 2, num. 509. — ⁷ Lib. 2, diss. 3, cap. 13, n. 7. — ⁸ Tr. 21, cap. 4, n. 52. — ⁹ Loc.

cit., n. 510. — ¹⁰ Tr. 19, qu. 8, cap. 1, qu. 7, resp. 1. — ¹¹ Tr. 4, disp. 9, punct. 7, num. 8. — ¹² Loc. cit., n. 9. — ¹³ Tr. 6, disp. 2, qu. 2, cap. 4, n. 4, v. *Tertio*. — *Potestā*, loc. cit., n. 510. — ¹⁴ Loc. cit., n. 4. — *Leander*, de Poenit., disp. 13, qu. 29. — *Mazzotta*, loc. cit. — ¹⁵ Part. 1, tr. 4, resol. 14. — ¹⁶ Tr. 21, cap. 4, n. 51.

cludit: « Quam autem sequi debeamus explicationem illius dictionis *immediate* in hac materia poenali, alii videantur ».

^{e)} Lezana et Laurentius de Peyrinis non videntur citari a Potestā pro hoc asserto, neque illud habent.

^{f)} Diana, part. 4, tr. 5, resol. 11, recitative tantum hoc dictum refert.

^{g)} Seu, ut habet S. Doctor in *Hom. apost.*, tr. 16, num. 167, i. f.: « Si immediate post confessionem, illa accedente ad sibi deosculandam manum, ipse malitiose stringeret manum illius ».

678. - CLAUSULA III. *Occasione vel praetextu confessionis.* — Dicitur *occasione confessionis*, quando confessarius vel poenitens invitat ad confessionem veram: *praetextu* vero, quando ad confessionem fictam. Ita Potestas⁶, Roncaglia⁷ et Concina⁸.

Et 1^o. Ex particula *occasione confessionis*, denuntiandus est confessarius, qui rogatus ad confessionem, divertit et sollicitat; esto nondum sederit, nec mulier fuerit genuflexa⁹. — Ita communiter Salmant.⁸, Potestas⁹, Roncaglia¹⁰ et Palaus¹¹.

Dubitatur 1^o. *An denuntiari debeat confessarius qui, rogatus a femina ut cras ejus confessionem excipiat, eam sollicitat?*

Affirmant Concina¹²; et Mazzotta¹³ cum Potestā et aliis; quia jam verificatur sollicitasse occasione confessionis. — Negant vero Palaus¹⁴; et Quarti¹⁵ ac Leander, apud Mazzotta; quia talis sollicitatio non est proxima confessioni facienda, sed potius conventioni de confessione facienda. — Sed hoc non officit quominus sollicitatio dicatur facta occasione confessionis. Unde primae sententiae me subscribo.

Dubitatur 2^o. *An denuntiari debeat confessarius qui, ob fragilitatem mulieris auditam in ejus confessione, postea domi eam sollicitaverit?*

Prima sententia negat. Et hanc tenent Sousa¹⁶ et alii apud Diana¹⁷; item Salmant.¹⁸ cum Trullench¹⁹ et Leandro²⁰:

Clausula:
Occasione
vel praete-
xto.

Rogatus
ut cras au-
diat confes-
sionem et
sollicitans,
denuntian-
dus.

Domini sol-
licitans ob
fragilitatem
mulieris in
confessione au-
ditam:

Juxta a-
lios, non de-
nuntiandus.

¹ Tom. 2, n. 508. — *Gasp. Hurtad.*, de Just. etc., de Judicio foreni, disp. 2, de Accusator. et Denuntiat., diff. 7, v. *Circa peccatum sollicitationis*. — ² Loc. cit., n. 504. — ³ Loc. cit., n. 506. — ⁴ Tr. 19, qu. 8, cap. 1, qu. 6, resp. 2. — ⁵ Loc. cit., n. 507. — ⁶ Tom. 2, num. 509. — ⁷ Lib. 2, diss. 3, cap. 13, n. 7. — ⁸ Tr. 21, cap. 4, n. 52. — ⁹ Loc.

cit., n. 510. — ¹⁰ Tr. 19, qu. 8, cap. 1, qu. 7, resp. 1. — ¹¹ Tr. 4, disp. 9, punct. 7, num. 8. — ¹² Loc. cit., n. 9. — ¹³ Tr. 6, disp. 2, qu. 2, cap. 4, n. 4, v. *Tertio*. — *Potestā*, loc. cit., n. 510. — ¹⁴ Loc. cit., n. 4. — ¹⁵ Part. 1, tr. 4, resol. 14. — ¹⁶ Tr. 21, cap. 4, n. 51.

¹⁷ Tom. 2, n. 508. — *Gasp. Hurtad.*, de Just. etc., de Judicio foreni, disp. 2, de Accusator. et Denuntiat., diff. 7, v. *Circa peccatum sollicitationis*. — ¹⁸ Loc. cit., n. 504. — ¹⁹ Loc. cit., n. 506. — ²⁰ Tr. 19, qu. 8, cap. 1, qu. 6, resp. 2. — ²¹ Loc. cit., n. 507. — ²² Tom. 2, num. 509. — ²³ Lib. 2, diss. 3, cap. 13, n. 7. — ²⁴ Tr. 21, cap. 4, n. 52. — ²⁵ Loc.

cit., n. 510. — ²⁶ Tr. 19, qu. 8, cap. 1, qu. 7, resp. 1. — ²⁷ Tr. 4, disp. 9, punct. 7, num. 8. — ²⁸ Loc. cit., n. 9. — ²⁹ Tr. 6, disp. 2, qu. 2, cap. 4, n. 4, v. *Tertio*. — *Potestā*, loc. cit., n. 510. — ³⁰ Loc. cit., n. 4. — ³¹ *Leander*, de Poenit., disp. 13, qu. 29. — ³² *Mazzotta*, loc. cit. — ³³ Part. 1, tr. 4, resol. 14. — ³⁴ Tr. 21, cap. 4, n. 51.

³⁵ Tom. 2, n. 508. — *Gasp. Hurtad.*, de Just. etc., de Judicio foreni, disp. 2, de Accusator. et Denuntiat., diff. 7, v. *Circa peccatum sollicitationis*. — ³⁶ Loc. cit., n. 504. — ³⁷ Loc. cit., n. 506. — ³⁸ Tr. 19, qu. 8, cap. 1, qu. 6, resp. 2. — ³⁹ Loc. cit., n. 507. — ⁴⁰ Tom. 2, num. 509. — ⁴¹ Lib. 2, diss. 3, cap. 13, n. 7. — ⁴² Tr. 21, cap. 4, n. 52. — ⁴³ Loc.

cit., n. 510. — ⁴⁴ Tr. 19, qu. 8, cap. 1, qu. 7, resp. 1. — ⁴⁵ Tr. 4, disp. 9, punct. 7, num. 8. — ⁴⁶ Loc. cit., n. 9. — ⁴⁷ Tr. 6, disp. 2, qu. 2, cap. 4, n. 4, v. *Tertio*. — *Potestā*, loc. cit., n. 510. — ⁴⁸ Loc. cit., n. 4. — ⁴⁹ *Leander*, de Poenit., disp. 13, qu. 29. — ⁵⁰ *Mazzotta*, loc. cit. — ⁵¹ Part. 1, tr. 4, resol. 14. — ⁵² Tr. 21, cap. 4, n. 51.

⁵³ Tom. 2, n. 508. — *Gasp. Hurtad.*, de Just. etc., de Judicio foreni, disp. 2, de Accusator. et Denuntiat., diff. 7, v. *Circa peccatum sollicitationis*. — ⁵⁴ Loc. cit., n. 504. — ⁵⁵ Loc. cit., n. 506. — ⁵⁶ Tr. 19, qu. 8, cap. 1, qu. 6, resp. 2. — ⁵⁷ Loc. cit., n. 507. — ⁵⁸ Tom. 2, num. 509. — ⁵⁹ Lib. 2, diss. 3, cap. 13, n. 7. — ⁶⁰ Tr. 21, cap. 4, n. 52. — ⁶¹ Loc.

cit., n. 510. — ⁶² Tr. 19, qu. 8, cap. 1, qu. 7, resp. 1. — ⁶³ Tr. 4, disp. 9, punct. 7, num. 8. — ⁶⁴ Loc. cit., n. 9. — ⁶⁵ Tr. 6, disp. 2, qu. 2, cap. 4, n. 4, v. *Tertio*. — *Potestā*, loc. cit., n. 510. — ⁶⁶ Loc. cit., n. 4. — ⁶⁷ *Leander*, de Poenit., disp. 13, qu. 29. — ⁶⁸ *Mazzotta*, loc. cit. — ⁶⁹ Part. 1, tr. 4, resol. 14. — ⁷⁰ Tr. 21, cap. 4, n. 51.

⁷¹ Tom. 2, n. 508. — *Gasp. Hurtad.*, de Just. etc., de Judicio foreni, disp. 2, de Accusator. et Denuntiat., diff. 7, v. *Circa peccatum sollicitationis*. — ⁷² Loc. cit., n. 504. — ⁷³ Loc. cit., n. 506. — ⁷⁴ Tr. 19, qu. 8, cap. 1, qu. 6, resp. 2. — ⁷⁵ Loc. cit., n. 507. — ⁷⁶ Tom. 2, num. 509. — ⁷⁷ Lib. 2, diss. 3, cap. 13, n. 7. — ⁷⁸ Tr. 21, cap. 4, n. 52. — ⁷⁹ Loc.

cit., n. 510. — ⁸⁰ Tr. 19, qu. 8, cap. 1, qu. 7, resp. 1. — ⁸¹ Tr. 4, disp. 9, punct. 7, num. 8. — ⁸² Loc. cit., n. 9. — ⁸³ Tr. 6, disp. 2, qu. 2, cap. 4, n. 4, v. *Tertio*. — *Potestā*, loc. cit., n. 510. — ⁸⁴ Loc. cit., n. 4. — ⁸⁵ *Leander*, de Poenit., disp. 13, qu. 29. — ⁸⁶ *Mazzotta*, loc. cit. — ⁸⁷ Part. 1, tr. 4, resol. 14. — ⁸⁸ Tr. 21, cap. 4, n. 51.

⁸⁹ Tom. 2, n. 508. — *Gasp. Hurtad.*, de Just. etc., de Judicio foreni, disp. 2, de Accusator. et Denuntiat., diff. 7, v. *Circa peccatum sollicitationis*. — ⁹⁰ Loc. cit., n. 504. — ⁹¹ Loc. cit., n. 506. — ⁹² Tr. 19, qu. 8, cap. 1, qu. 6, resp. 2. — ⁹³ Loc. cit., n. 507. — ⁹⁴ Tom. 2, num. 509. — ⁹⁵ Lib. 2, diss. 3, cap. 13, n. 7. — ⁹⁶ Tr. 21, cap. 4, n. 52. — ⁹⁷ Loc.

cit., n. 510. — ⁹⁸ Tr. 19, qu. 8, cap. 1, qu. 7, resp. 1. — ⁹⁹ Tr. 4, disp. 9, punct. 7, num. 8. — ¹⁰⁰ Loc. cit., n. 9. — ¹⁰¹ Tr. 6, disp. 2, qu. 2, cap. 4, n. 4, v. *Tertio*. — *Potestā*, loc. cit., n. 510. — ¹⁰² Loc. cit., n. 4. — ¹⁰³ *Leander*, de Poenit., disp. 13, qu. 29. — ¹⁰⁴ *Mazzotta*, loc. cit. — ¹⁰⁵ Part. 1, tr. 4, resol. 14. — ¹⁰⁶ Tr. 21, cap. 4, n. 51.

¹⁰⁷ Tom. 2, n. 508. — *Gasp. Hurtad.*, de Just. etc., de Judicio foreni, disp. 2, de Accusator. et Denuntiat., diff. 7, v. *Circa peccatum sollicitationis*. — ¹⁰⁸ Loc. cit., n. 504. — ¹⁰⁹ Loc. cit., n. 506. — ¹¹⁰ Tr. 19, qu. 8, cap. 1, qu. 6, resp. 2. — ¹¹¹ Loc. cit., n. 507. — ¹¹² Tom. 2, num. 509. — ¹¹³ Lib. 2, diss. 3, cap. 13, n. 7. — ¹¹⁴ Tr. 21, cap. 4, n. 52. — ¹¹⁵ Loc.

cit., n. 510. — ¹¹⁶ Tr. 19, qu. 8, cap. 1, qu. 7, resp. 1. — ¹¹⁷ Tr. 4, disp. 9, punct. 7, num. 8. — ¹¹⁸ Loc. cit., n. 9. — ¹¹⁹ Tr. 6, disp. 2, qu. 2, cap. 4, n. 4, v. *Tertio*. — *Potestā*, loc. cit., n. 510. — ¹²⁰ Loc. cit., n. 4. — ¹²¹ *Leander*, de Poenit., disp. 13, qu. 29. — ¹²² *Mazzotta*, loc. cit. — ¹²³ Part. 1, tr. 4, resol. 14. — ¹²⁴ Tr. 21, cap. 4, n. 51.

¹²⁵ Tom. 2, n. 508. — *Gasp. Hurtad.*, de Just. etc., de Judicio foreni, disp. 2, de Accusator. et Denuntiat., diff. 7, v. *Circa peccatum sollicitationis*. — ¹²⁶ Loc. cit., n. 504. — ¹²⁷ Loc. cit., n. 506. — ¹²⁸ Tr. 19, qu. 8, cap. 1, qu. 6, resp. 2. — ¹²⁹ Loc. cit., n. 507. — ¹³⁰ Tom. 2, num. 509. — ¹³¹ Lib. 2, diss. 3, cap. 13, n. 7. — ¹³² Tr. 21, cap. 4, n. 52. — ¹³³ Loc.

cit., n. 510. — ¹³⁴ Tr. 19, qu. 8, cap. 1, qu. 7, resp. 1. — ¹³⁵ Tr. 4, disp. 9, punct. 7, num. 8. — ¹³⁶ Loc. cit., n. 9. — ¹³⁷ Tr. 6, disp. 2, qu. 2, cap. 4, n. 4, v. *Tertio*. — *Potestā*, loc. cit., n. 510. — ¹³⁸ Loc. cit., n. 4. — ¹³⁹ *Leander*, de Poenit., disp. 13, qu. 29. — ¹⁴⁰ *M*

et idem sentit auctor libri *Istruz. per li novelli Confessori*¹. — Ratio, quia is non utitur tunc occasione confessionis, sed notitia ex illa habita; ideoque tunc dicitur confessarius peccare, non ex occasione, sed ex cognitione confessionis, cum sollicitatio sit remota a loco et statu confessionis.

Secunda tamen sententia probabilius affirmat. Eamque tenent Mazzotta², Potestas³, Concina⁴; Peyrinus⁵ cum Grafio⁶, apud Diana⁷; et Roncaglia⁸ cum Lezana⁹, Bossio¹⁰ et Bordone¹¹. — Ratio, quia, cum sollicitatio impulsum habeat a confessione, satis verificatur quod occasione confessionis fiat sollicitatio. Satis autem praesumitur confessarius usus fuisse notitia confessionis ad sollicitandum, si post audita peccata turpia poenitentis suamque propensionem ad venerem ostensam, interroget de domo ubi habitat, an maneat sola, et similia; vel (ut ait Concina) si ante confessionem confessarius et poenitens mutuo fuissent ignoti, et occasione cognitae levitatis ipse dominum mulieris adeat et sollicitet.

Idem recte ait dicendum Roncaglia cum auctoribus a se citatis, si confessarius sollicitat per epistolam; vel si confessarius obtineat vel petat¹² a muliere consensum copulae, promittendo ejus confessionem audire.

¹ Part. 2, cap. 14, n. 293. — ² Tr. 6, disp. 2, qu. 2, cap. 4, n. 4, v. *Tertio*. — ³ Lib. 2, diss. 3, cap. 18, n. 7. — ⁴ Tr. 19, qu. 8, cap. 1, qu. 7, resp. 1. — *Concina*, loc. cit., n. 7. — *Roncagl.*, loc. cit. — ⁵ Lib. 2, diss. 3, cap. 18, num. 8. — ⁶ Tr. 6, disp. 2, qu. 2, cap. 4, n. 4, v. *Quarto*. — ⁷ Tr. 19, qu. 8, cap. 1, qu. 7, resp. 2. — *Bordone*, *Man. Consultor*, sect. 25, n. 39. — ⁸ Loc. cit., resp. 2. — *Bordone*, *Tribunal*, cap. 23, qu. 7, num. 58. — *Tancrel.*, de *Poenit.*, disp. 7,

⁹ *n. 63*; *Leander*, de *Poenit.*, disp. 13, qu. 28, non loquuntur de fragilitate mulieris per confessionem cognita; de cetero concordant.

¹⁰ *Potestas*, n. 504; *Bordonus*, *Man. Consultor*, sect. 25, n. 38, id tenent si sollicitatio eodem die contigerit.

¹¹ *Laurentius de Peyrinis*, tom. 2, de *Off. praelati*, in const. 4 *Gregorii XV*, n. 2; *Jacobus de Graffis*, de *Casib. reserv.*, lib. 2, cap. 12, n. 30; et *Consil.*, lib. 4, cons. 1, n. 38, de *Cognitione spiriti*, loquuntur de eo qui mittit lenonem post mulierem ad eam sollicitandam; et ita citantur a *Diana*, part. 4, tr. 5, resol. 7; et id ipsum habet *Lezana*, *Sum. quaest. regul.*, cap. 19, n. 34.

679. — *2º. Praetextu autem confessio-nis*, denuntiandus est confessarius qui ex pravo fine ficte invitat mulierem ad confessionem, et deinde sollicitat. *Concina*⁵, *Mazzotta*⁶ et *Roncaglia*⁷ cum *Bordone*.

— Si vero confessarius vadit ad sollicitandam feminam, petendo licentiam a suo superiore sub praetextu confessionis, merito dicunt *Salmant.*⁸ et *Roncaglia*⁹ cum *Bordone*; ac *Tancredi* apud *Potestà*¹⁰, non esse denuntiandum; quia tunc praetextus confessionis non est respectu poenitentis, sed respectu superioris.

An autem *denuntiari debeat confessarius qui convenient cum muliere ut, ad eludendos domesticos, se fingat aegrotam, et ipsum accersat domum ad patrandum peccatum?*

Affirmant *Concina*¹⁰ et *Mazzotta*¹¹; item *Fagundez* apud *Potestà*¹²; ac *Sancius* apud *Diana*¹³; quia praetextus confessionis tunc videtur satis manifestus. — Sed probabilius negant *Roncaglia*¹⁴ cum *Bordone*¹⁵, *Diana*¹⁶; et *Escobar*¹⁷ cum *Trullench*¹⁸, cum *Freitas* ac *Leandro*. Ratio, quia tunc non verificatur quod confessarius sollicitat praetextu confessionis, sed tantum quod praetextu confessionis peccatum exsequitur; ita ut praetextus confessionis tunc non jam ordinetur ad sollicitationem, sed ad familiares decipiendos.

Et tanto minus (contra *Concina*) puto

¹² Tom. 2, num. 513. — ¹³ Lib. 2, diss. 3, cap. 13, num. 8. — ¹⁴ Loc. cit., v. *Quarto*. — *Fagund.*, *Decal.*, lib. 6, cap. 12, n. 17. — ¹⁵ Loc. cit., n. 513. — *Joan. Sanc.*, Select. disp. 11, num. 68. — ¹⁶ Part. 4, tr. 5, resol. 37. — ¹⁷ Loc. cit., resp. 2. — ¹⁸ Lib. 47, num. 662. — *Freitas*, de *Confess. solicitant.*, qu. 15, num. 44 (edit. 3). — *Leander*, disp. 18, qu. 24. — *Concina*, lib. 2, dissert. 3, cap. 13, num. 8.

¹⁹ Roncaglia de copula obtenta, non vero de solum petita, loquitur.

²⁰ *Salmant.*, tr. 21, cap. 4, n. 55, casum diverso modo ponunt; videlicet femina ipsa vocat confessarium sub titulo confessionis, ut citius et libentius praelatus licentiam exeundi concedat.

²¹ *Bordonus*, loc. cit., id non habet; et videtur citari a *Roncaglia* pro alio argumento.

²² *Diana*, part. 4, tr. 5, resol. 37; et *Trullench*, *Decal.*, lib. 1, cap. 3, dub. 18, n. 72, loquuntur in generali de confessario qui vocatur a femina sub dicto praetextu confessionis, sed revera causa venereorum agendum, et qui domi eam sollicitat.

Clausula: Praetextu confessio-nis.

Petens li-cen-tiam a superiore praetextu confessio-nis, non de-nuntiandus.

Conveniens cum mulie-re ut se fingat aegrotam et do-mum ar-cessat:

Probabi-lius non de-nuntiandus.

Nec denun-tiandus, si mulier ar-cessat sine conve-nientio-nem.

Secus li-citan-s extra confes-sionem, et suadens ut domum ar-cessat.

Item, si a ma-tre puel-lae ar-cessi-tus ad con-fessionem.

Sollicitans in confes-sionario vel loco ad con-fessionem electo.

esse denuntiandum confessarium, si mulier, nulla conventione praemissa, praetextu confessionis ipsum advocet et sollicitet; quamvis deinde rem habeant. Quia, ex bulla, tunc confessarius denuntiari debet, quando ipse sollicitat praetextu confessionis; at in hoc casu, non confessarius, sed poenitens praetextu confessio-nis confessarium sollicitat.

Secus vero censeo dicendum, si confessarius extra confessionem sollicitaret, et femina renueret timens diffamationem; et ideo confessarius ei suaderet, ut fingens se aegrotam eum accerseret ad peccandum. Quia tunc vere diceretur confessarius praetextu confessionis sollicitare feminam ad praestandum consensum. — Idem puto dicendum, si confessarius advocetur a matre puellae ut filiae confessionem excipiat, et ipse ad cubiculum accedat cum pravo fine ad alloquendam puellam de confessione, nempe eam interrogando an velit confiteri, vel dicendo se advocatum fuisse ad audiendam ejus confessionem, et deinde sollicitet. Quia tunc etiam sollicitaret praetextu confessionis. — Idem dicendum puto cum *Esco-bar*¹ et *Diana*², quando confessarius in loco ad confessiones deputato, et sub confessionis figura sive specie, simulat, ad illudendos spectantes, confessionem audire, et sollicitet. Tunc enim denuntiandus est, non jam quia sollicitat praetextu confessionis; sed quia sollicitat, simulando confessionem in loco ad ipsam deputato, ut mox dicemus *n. seq.*

680. — CLAUSULA IV. Extra confessio-nis occasionem, in confessionario, aut in loco quocumque ubi confessiones audian-tur, seu ad confessionem audiendam elec-to, simulantes ibidem confessiones audire,

¹ Lib. 47, num. 662. — ² Part. 4, tr. 5, resol. 37. — ³ Tract. 19, qu. 8, cap. 1, qu. 8. — ⁴ Loc. cit., num. 675. — ⁵ Tr. 4, disp. 9, punct. 8, num. 4. — *Fagund.*, *Decal.*, lib. 6, cap. 12, n. 19. — *Trull.*, *Decal.*, lib. 1, cap. 8, dub. 18,

in confessionario. Et part. 1, tr. 4, resol. 18, querit: « An sit denuntiandus confessarius, qui, sedens in confessionario et loquens cum poenitente, stante vel sedente ante confessionario, illam sollicitat ». Et respondet affirmative ex decreto Pauli V, quod dicit intelligendum videri, « licet confessarius non simulat confessionem, dummodo sollicitet feminam Gregorii.

⁶ *Freitas*, qu. 15, n. 49 (edit. 3), ita docet,

Quid im-portet si-mulantes confessio-nem extra confessiona-rium.

Sollicitans in confes-sionario sine simulatione confessio-nis:

Juxta alios, non denun-tiandus.

dez et Leandro; item Sancius, Sousa, Hurtadus, Bossius et Donatus, apud Potestā¹.

Ratio, quia in bulla Gregorii (ut supra) dicitur, denuntiandos esse confessarios qui, *extra confessionis occasionem, in confessionario, aut in loco quocumque ubi confessiones audiantur, seu ad confessionem audiendam electo, simulantes ibidem confessiones audire, sollicitare vel provocare tentaverint, aut cum eis illicitos et dishonestos sermones habuerint*. Ergo inferunt quod, sive sollicitatio fiat in confessionario sive in alio loco ad confessiones electo, requiritur ad obligationem denuntiandi confessionis simulatio.

Sed probabilius affirmant esse denuntiandum Mazzotta², Concina³, Diana⁴; ac Potestas⁵ cum Bordone⁶, Trullench, etc. Cum his dicimus quod si confessarius sollicitat in aliis duabus locis ut supra in bulla descriptis, requiritur simulatio confessionis, ad eum denuntiandum; non vero, si sollicitat in confessionario. — Et hoc probatur ex decreto Pauli V (relato apud Potestā⁶), ubi sic dictum fuit: *Die 10 Julii 1614, in generali Congregatione S. Romanæ et universalis Inquisitionis coram SS. D. N. Paulo Papa V..., facta relatio quod multi confessarii tractant cum mulieribus in confessionali, extra occasionem confessionis, de rebus dishonestis: Sanctissimus decretivit ut contra hujusmodi confessarios procedatur in S. Officio. Cum igitur nulla ibi mentio fiat de simulatione confessionis, ad denuntiandum confessarium sufficit quod ipse in confessionali de rebus turpibus tractet, quin simulet*

¹ Fagund., Decal., lib. 6, cap. 12, n. 19. - ² Leand., disp. 13, qu. 30. - ³ Joan. Sanch., Select. disp. 11, n. 68, v. *Hinc fit et seqq.* - ⁴ Sousa, de Sollicitant., Addit., n. 13. - ⁵ Thom. Hurt., Resol. mor., tr. 4, cap. 4, n. 72; cfr. etiam Gasp. Hurt., de Just. etc., de Judicio forensi, disp. 2, ed. Accusator. et Denuntiat., diff. 7, v. *Circa peccatum sollicitationis*. - ⁶ Boss., de Confess. sollicitant., dub. 13, n. 33. - ⁷ Donat.,

confessionem audire. — Nec valet dicere (ut ajunt adversarii) decretum hoc fuisse abrogatum sive restrictum per bullam Gregorii. Nam respondetur, regulam generalem esse quod leges anteriores nunquam intelligentur abrogatae per posteriores, nisi quando haec prioribus omnino sint contrariae: alioquin semper ac aliquo modo potest contrarietas excusari, correctio legum, quoad fieri potest, vitari debet;

prout communiter tradunt Sanchez⁷, Palaus⁸, Salmant.⁹ et alii DD. passim, ex cap. *Cum dilectus, de consuet.*, et ex l. 1, C. de Inoff. dotib., ubi dicitur: *Leges legibus concordare promptum est*. — Decretem autem Pauli V bene consistit cum bulla Gregorii. In illo enim sermo tantum fit de confessario tractante dishonesta in confessionali. In bulla vero Gregorii additur de tractante turpia, praeter confessionale, *in loco quocumque, ubi confessiones audiantur, seu ad confessionem audiendam electo*; et hic subditur clausula: *simulantes ibidem confessiones audire*. Unde, cum clausula haec bene referri possit tantum ad duo posteriora loca et non ad confessionale; non est cur dicamus decreto Pauli V per bullam Gregorii fuisse derogatum.

Accedit edictum S. Inquisitionis Romanae (relatum a Potestā¹⁰), ubi dicitur: *Debbiamo rivelare... ciascuno di quelli dei quali sappiano o abbiano... notizia... che contro i decreti e costituzioni apostoliche abbiano abusato... il sacramento della Penitenza, servendosi della confessione e confessionario (nota) a fini disonesti, sollicitando in essi i penitenti ad turpia, ed*

⁷ Prax., tom. 4, tr. 18, qu. 53. - ⁸ Tom. 2, n. 522. - ⁹ Tr. 6, disp. 2, qu. 2, cap. 4, n. 4, v. *Quinto et Sexto*. - ¹⁰ Lib. 2, diss. 3, cap. 18, n. 10 et 11. - ¹¹ Part. 4, tr. 5, resol. 38. - ¹² Tom. 2, n. 522. - ¹³ Trull., Decal., lib. 1, cap. 3, dub. 18, n. 73. - ¹⁴ Loc. cit., n. 523. - ¹⁵ De Matr., lib. 1, disp. 17, n. 6. - ¹⁶ Tr. 3, disp. 5, punct. 2 § 1, n. 9. - ¹⁷ Tr. 11, de Legib., cap. 4, n. 13. - ¹⁸ Tom. 2, part. 2, n. 226.

Dificultati
satisfit.

Confirma-
tur obliga-
tio denun-
tiandi.

Opinio ne-
gans.

avendo con essi discorsi di cose illecite e non convenienti al fine per il quale è stato istituito¹⁴). — Quapropter talis con-

fessarius saltem denuntiandus est ex hoc edicto; quia abutitur confessionario ad sollicitandum.

§ II.

Quinam sollicitantes debeant denuntiari.

681. *Qu. 1. An denuntiandus confessarius consentiens mulieri sollicitanti. — 682. Qu. 2. An confessarius qui, sollicitatus ad copulam, divertit ad tactus. — 683. Qu. 3. An confessarius sollicitans ad actus venialiter tantum dishonestos. — 684. Qu. 4. An sollicitans ad peccata non turpia. — 685. Qu. 5. An denuntiandi episcopi sollicitantes. — 686. Qu. 6. An denuntiandus confessarius sollicitans, si fuerit emendatus. — 687. Qu. 7. An, qui de sollicitatione jam convictus est et punitus. — Qu. 8. An, qui consentit mulieri sollicitanti ne ab ea accusetur. — Qu. 9. An, simulans confessionem ex condito ad tractanda dishonesta. — 688. Qu. 10. An denuntiandus laicus vel clericus sollicitans in confessione, simulando se confessarium. Et quid, si sit sacerdos, sed caret jurisdictione. — 689. Qu. 11. An denuntiari debeat poenitens sollicitans confessarium. — 690. Qu. 12. An denuntiandus interpres sollicitans poenitentem. — 691. Qu. 13. An confessarius sollicitans mulierem ut inducat aliam ad secum peccandum, vel ut ipsa peccet cum alio. — 692. Qu. 14. An confessarius sollicitans, postquam decesserit.*

681. - Quaeritur 1^o. *An sit denuntiandus confessarius consentiens mulieri sollicitanti in confessione?*

Affirmant Salmant.¹; et ajunt contrariam sententiam non esse probabilem post bullam allatam Gregorii XV, ubi expresse sunt denuntiandi, non solum confessarii sollicitantes, sed etiam dishonestos tractatus habentes. Et idem sentiunt Mazzotta², Concina³, Potestas⁴; item Salmant.⁵ cum Diana, Leandro, Sousa⁶, etc.

Negant vero Bonacina⁶, Palaus⁷, Escobar⁸ cum da Cunha, Hurtado, Sousa⁹ et Sanctarello; item Prado, Bordonus, Homobonus et Trullench, apud Salmant.⁹. — Ac Roncaglia¹⁰ ad hanc sententiam inclinare videtur, dicens cum Bordono, San-

clarelo¹¹, etc., quod rationi a Salmant. allatae responderi possit, verba bullae intelligenda esse de tractatibus turpibus quorum confessarius sit auctor. Atque Diana¹¹ hanc probabilem ac tutam dicit.

At mihi pro dicta sententia, alia ratio occurrat, quae habetur apud Bordoni, et quae potior videtur. — Ratio est, quia ex bulla eadem Gregorii mandatur confessariis ut moneant de obligatione denunciationis, non jam quoscumque poenitentes qui cum confessariis dishonestos tractatus habuerint, sed illos *quos noverint fuisse ab aliis, ut supra, sollicitatos*. Quare infertur quod poenitens liceat, si vellet, posset confessarium in dicto casu denuntiare (juxta primam probabilem sententiam),

¹ Tr. 21, cap. 4, n. 42. — ² Tr. 6, disp. 2, qu. 2, cap. 4, n. 6, qu. 2. — ³ Lib. 2, diss. 3, cap. 18, n. 16. — ⁴ Tom. 2, part. 3, n. 579. — ⁵ Tr. 21, cap. 4, n. 54. — ⁶ Diana, part. 1, tr. 4, resol. 11; et part. 4, tr. 5, resol. 42. — ⁷ Leander, disp. 13, qu. 20. — ⁸ Disp. 6, de Oblig. denunt., punct. 3, n. 17. — ⁹ Tr. 4, disp. 9, punct. 5, num. 4. — ¹⁰ Lib. 47, num. 653. — ¹¹ Da Cunha, de Confessar. sollicitant., qu. 11, n. 11. — ¹² Thom.

¹³ Hurtad., Resol. mor., tr. 4, cap. 8, n. 823. — ¹⁴ Sanctarello, de Haeresi, cap. 46, n. 2. — ¹⁵ Prado, cap. 10, qu. 4, § 4. — ¹⁶ Bordon., Tribun., cap. 23, qu. 16, n. 72. — ¹⁷ Homob., Exam. eccles., tr. 11, cap. 12, qu. 26, resol. 4, v. *Si tamen*. — ¹⁸ Trull., Decal., lib. 1, cap. 3, dub. 18, n. 51 et 53. — ¹⁹ Tr. 21, cap. 4, n. 41. — ²⁰ Qu. 8, cap. 1, qu. 5, resp. 3. — ²¹ Bordon., loc. cit., n. 74. — ²² Part. 1, tr. 4, resol. 11. — ²³ Bordon., loc. cit., n. 78.

¹⁴ Id est: « Denuntient quemcumque noverint aut compererint contra decreta et constitutiones apostolicas sacramento Poenitentiae abusum esse, adhibendo confessionem et confessionale ad fines dishonestos, sollicitando poenitentes ad turpia et instituendo sermones de rebus illicitis, et fini ad quem sacramentum institutum est non decentibus ».

681. - ^{a)} Sousa, de Sollicitant., tr. 1, cap. 6, distinguunt, dicens n. 7, puniendum esse juxta tenorem decreti Pauli V, confessarium qui non solum succumbat persuasio-

nibus feminae; « sed cum femina suadente aliquem in ipsa confessione actum exerceat ». At n. 8, negat esse violatorem decreti, « si confessarius sollicitationem amplectens, de materia illius loqui desistat ac libidinis complementum in aliud tempus et locum differat, neque formam absolutiois feminae confitenti impendat ». Et eadem docet in Aphorism. Inquisitorum, lib. 1, cap. 34, n. 9 et 10, tractans de bulla Gregoriana.

^{b)} Sanctarello, loc. cit., rationem hanc non affert.

« stando in terminis hujus [Gregorianae] bulle ». Sed n. 50, addit secus esse ex quadam declaratione Pauli V, in cong. S. Inquisitionis, de die 10 Julii 1614. Unde cum ipso S. Alphonso secundam sententiam tenet.

^{c)} Bordonus, Tribun., cap. 23, n. 46, quamvis negare videatur, at certe sic tenet, dicens solam in confessionario praesentiam esse si-

mulationem sufficientem, absque aliis signis: « Quid, si monialis staret, sedente confessario? Certe in confessionario ordinario simularetur; quia ad aliud non est deputatum..: non autem si staret vel sederet in alio loco extraneo vel in parlitorio loco communis, quia nullum adest signum simulationis confessionis ex hoc capite ».

sed videtur probabilius ad hoc poenitens non obligari; quia, ut ipse obligationem subeat denuntiandi confessarium, requiritur ut fuerit ab illo sollicitatus. Etsi igitur confessarius non eximitur a crimine, ob in honestum tractatum in confessionario; eximitur tamen poenitens ab obligatione denuntiationis, dum non reperitur sollicitatus. — Et recte censemur noluisse Pontificem obligare poenitentes ad denuntiandum confessarios quos ipsi tentaverint, ob magnam difficultatem quae deterret poenitentes a denuntiando in isto casu quo peccatum ab ipsis causam habuerit: tum quia, si denuntiarent, valde periclitaretur eorum fama; tum quia lex nimis ardua tunc eis redderetur.

Quidam neotericus scripsit praefatam opinionem fuisse proscriptam a Benedicto XIV, per bullam *Sacramentum*. — Sed perperam id asseruit; nam Pontifex ibi tantum dixit denuntiationem esse faciendam, etiamsi *inter confessarium et poenitentem mutua fuerit*. Longe autem differt sollicitatio *mutua*, ab ea quae fit a muliere, et cui confessarius consentit; cum doctores valde distinguant primum casum ab altero, ut observari potest apud Felicem Potestā¹. Ubi dicunt sollicitationem *mutuam* tum evenire, cum confessarius sollicitatus a poenitente ad unam turpitudinis speciem, ad aliam sollicitat mulierem (prout *num. seq.* dicetur); aut etiam, cum confessarius a poenitente sollicitatus prius dissentit vel sermonem divertit, et deinde post aliquod intervalum illam sollicitat. Atque in his casibus

¹ Tom. 2, part. 3, num. 581. — *Castropal.*, tract. 4, disp. 9, punct. 5, num. 4. — *Peyrin*, tom. 2, in const. 4 Gregor. XV, § 8, num. 10. — ² Tr. 21, cap. 4, num. 40. — ³ Leander, disp. 13, qu. 21. — ⁴ Loc. cit., n. 4. — ⁵ Lib. 47,

mutuae quidem sollicitationis auctores aliqui, ut Castropalaus, Peyrinus et da Cunha^{c)}, senserunt non adesse obligationem denuntiandi. Et haec est opinio quae a Pontifice damnata fuit, et quidem justa: in hujusmodi enim casibus jam verificatur quod poenitens vere manet sollicitata, et vere confessarius sollicitat. — At in nostro casu, cum confessarius simpliciter sollicitationi consentit, minime verificatur, nec dici potest quod mulier sit sollicitata. Quando autem cooperatio confessarii dicenda sit simplex consensio, aut etiam mutua sollicitatio, id pendet a circumstantiis sermonis et tractatus qui inter confessarium et poenitentem intercedunt^{d)}.

682. — Quaeritur 2º. *An sit denuntian dus confessarius qui, sollicitatus a poenitente ad copulam, renuit, et divertit ad solos tactus?*

Affirmant Salmant.² cum Leandro et Diana^{a)}. — Sed probabiliter negant Palau^{b)}, Escobar^{c)}; ac Trullench, Hurtadus, etc., apud Salmant.^{d)}. Ratio, quia femina sollicitans ad copulam virtualiter provocat etiam ad tactus, qui ordinarie sunt praevii ad copulam; unde verificatur quod confessarius (ut supra) tunc non sollicitat, sed sollicitatus consentit^{e)}. — Recte vero notant Palau^{f)}, etc.^{g)}, quod confessarius sollicitatus ad sodomitam, si ipse divertat ad fornicationem, vel contra, tunc certe est denuntiandus; cum ipse tunc sollicitet ad actum ad quem non fuit sollicitatus: fornicatio enim non continetur sub sodomia, nec contra.

num. 656. — *Trull.*, Decal., lib. 1, cap. 3, dub. 18, n. 51. — *Thom. Hurtad.*, Resol. mor., tract. 4, cap. 5, n. 56 et 59. — ² Tr. 21, cap. 4, num. 39. — ³ Tr. 4, disp. 9, punct. 5, num. 4.

^{c)} Rodericus da Cunha, qu. 11, n. 11, distinguit: « Diligenter discutiendum est, inquit, utrum femina, quae prius et sollicitavit et provocavit, eamdem libidinosi animi significationem semper retinuerit, an interrupterit manseritque solum turpibus actibus peragendis habitualiter disposita ». Si primum, quamvis postea confessarius sollicitet, « talis fortasse sollicitatio non Inquisitorum jurisdictionis erit ». Si alterum, « Inquisitorum judicium minime fugiet confessarius ».

^{d)} Nihilominus, contra hanc opinionem S. Off. in sua Instructione diei 20 Febr. 1866

n. 2, haec declaravit: « Denuntiare oportet quemcumque sacerdotem, etiam jurisdictione carentem, sollicitantem in confessione, vel etiam poenitentis sollicitationi consentientem, quamvis statim dissentientem de turpi materia loqui, illius complementum ad aliud tempus differentem, et non praebentem absoluti-
nem poenitentem ».

682. — ^{a)} Diana non satis accurate citatur a Salmant.; id enim, part. 4, tr. 5, resol. 13, recitative tantum habet.

^{b)} Sed vide notam ^d ad num. praecedentem.

Sollicitans
ad actus ve
niales, de
nuntiandus,
juxta alios.

Probabi
lius non de
nuntiandus.

683. — Quaeritur 3º. *An denuntiandus sit confessarius sollicitans ad actus tan
tum venialiter in honestos?*

Prima sententia affirmat; et hanc tenet Diana¹, Mazzotta^{a)}, Viva^{b)} et Trullench, Sancius^{c)}, Fagundez^{c)}, Leander et Thomas Hurtadus^{d)}. — Ratio, quia actus leviter in honesti extra sacramentum fiunt graves in sacramento ob gravem injuriam quae ei irrogatur. Sicut sumptio parvici in die jejunii esset per se leve peccatum contra temperantiam; sed esset grave si fieret ante communionem.

Secunda vero sententia probabilior negat; et hanc tenet Palau^{e)}; et Escobar^{f)} cum Sousa, Portello et Gaspare Hurtado^{g)}. — Ratio, quia, ex una parte, certum est quod ad denuntiandum confessarium sollicitantem requiritur (prout dicunt Palau^{e)}, Portellus et Sousa) quod actus sollicitationis sit peccatum grave, ita ut certe putetur ipse graviter in eo peccasse: cum talis denuntiandus sit tamquam suspectus de fide, ut habetur ex edicto Inquisitionis generalis apud Potestā^{h)}. At nemo potest censeri suspectus de fide, qui tantum venialiter peccat. Hinc Benedictus XIV hoc sollicitationis crimen appellat *nefariam improbitatem*; et in bulla

¹ Part. 4, tr. 5, resol. 5; et part. 1, tr. 4, resol. 21. — *Trull.*, Decal., lib. 1, cap. 3, dub. 18, n. 41 et 42. — *Leander*, disp. 13, qu. 12. — ² Lib. 47, num. 636 et 637. — *Sousa*, loc. cit. — ³ Tr. 4, disp. 9, punct. 3, n. 3. — ⁴ Lib. 47, n. 637.

683. — ^{a)} Mazzotta, tr. 6, disp. 2, qu. 2, cap. 4, n. 3, videtur sic tenere, eo quod dicit hanc esse communem contra alios.

^{b)} Viva, in propos. 6 Alex. VII, n. 11, ita profecto tenet ut communius; at, de Poenit., qu. 8, art. 5, n. 8, sub 6, secundam opinionem, quam et ipse S. Alphonsus, tenet, dicens: « Poenitentem excusari a denuntiando confessario sollicitante, quando datur materiae parvitas ».

^{c)} Joannes Sanchez, Select. disp. 11, n. 22, ita videtur tenere, eo quod rationem habet quam ipse S. Aphonsus afferit pro hac sententia. — Itemque Fagundez, de 2º praec. Eccl., lib. 4, cap. 3, n. 52, qui ceteroquin, n. 51, dicit quemcumque actum impudicum cadere sub bulla.

^{d)} Thomas Hurtadus distinguit, tr. 4, cap. 8, resol. 36; et dicit, n. 403, hanc sententiam securiorem esse et in praxi *semper consulendam*, si fiant « in vero sacramento Poenitentiae ante vel post immediate »; sed n. 401, negat esse denuntiandum, si confes-

Pii IV dicitur de hujusmodi sacerdotibus sollicitantibus^{g)}, qui loco reconciliationis cum Deo, graviori peccatorum mole poenitentes onerant, et in manibus diaboli tradunt.

Ex alia vice, actus qui in se est levis contra castitatem, nequit fieri gravis in sacramento; alias quodlibet peccatum veniale in materia veracitatis, patientiae vel humilitatis evaderet grave in sacramento: quod nemo asserit.

Nec obstat dicere quod culpa levis redditur gravis ob reverentiam sacramenti debitam. — Nam hoc currit quando aliquid prohibetur ob solam reverentiam sacramenti (prout prohibetur quaeviis parva comedio ante communionem); non vero, quando res aliqua ab Ecclesia vetatur tamquam in se mala. Tunc enim, quia tota injurya quae sacramento irrogatur est quatenus sacramentum ministratur aut suscipitur cum actu pravo, si actus est leviter pravus, levis etiam erit injurya quae fit sacramento. — Omnes tamen conveniunt cum Palau^{g)} et Escobar^{h)}, quod si ex circumstantiis certe conjiceretur, quod sacerdos eo levi actu animum habuerit ulterius progrediendi, tunc censenda est sollicitatio gravis.

Aphorism., lib. 1, cap. 34, n. 4. — *Portel.*, Dub. regular. v. *Solicitare feminas*, num. 4. — *Portel.*, loc. cit. — *Sousa*, loc. cit. — ³ Tr. 4, disp. 9, punct. 3, n. 3. — ⁴ Lib. 47, n. 637.

Difficultati
satisfit.

Limitatio.

sarius id faciat « extra occasionem confessionis, in confessionario simulans confessionem ».

^{e)} Palau, tr. 4, disp. 9, punct. 3, n. 3, negat sententiam hanc esse improbabilem; et rationem quam afferit n. 2, est quod ex decreto pontificis, « non fit aliqua specialis prohibitus de peccatis venialibus, sed solum prohibetur id quod de se malum et in honestum est ». — Sed Gaspar Hurtadus, de Just. etc., de Judicio forensi, disp. 2, diff. 7, innuit tantum hanc secundam sententiam, scribens:

« Circa peccatum sollicitationis seu provocationis, quae fit feminae in confessione a sacerdote ad actum mortalem venereum..., observandum est... ».

^{f)} Apud Potestā, tom. 2, n. 226, id habetur ex brevi Pii IV *Cum sicut nuper*, diei 16 April. 1561, § 1, quod etiam reperitur in bullario Romano Mainardi.

^{g)} Benedictus XIV in prooemio suae constitutionis hanc vocat execrabilem improbitatem; et § 1, loquitur de hujusmodi nefariis

684. - Quaeritur 4^o. *An sit denuntian-dus confessarius qui in confessione sollicitat poenitentem, non ad turpia, sed ad alia peccata?*

Prima sententia affirmat. Et hanc tenent Peña^{a)}, Zechius^{a)}, Moura et da Cunha^{b)}, apud Diana^{c)}; et huic inclinat Potestas^{c)} cum Bordono^{c)}. — Ratio: tum quia in bulla Gregorii XV dicitur esse denuntiandus qui habet cum poenitente *illicitos et inhonestos tractatus*; rō autem *illicitos* videtur comprehendere omnes alios actus culpabiles, praeter materiam dishonestam. Idque videtur magis exprimi in edicto Inquisitionis, ubi praecipitur denuntiari qui habent cum poenitentibus *discorsi di cose illecite, e non convenienti al fine per cui il sacramento della Penitenza è stato istituito*^{d)}. — Tum quia in decreto Alexandri VII habetur esse denuntiandos omnes de haeresi etiam leviter suspectos; si igitur denuntiari debet tamquam suspectus de haeresi qui sollicitat ad turpia, cur non etiam qui sollicitat ad alia crimina? — Haec sententia videtur satis probabilis. Unde bene ait

Emman. de Moura, opusc. de Incantationib. seu Ensalmis, sect. 3, cap. 3, n. 17. — ^{a)} Part. 4, tr. 5, resol. 17. — ^{b)} Tr. 4, disp. 9, punct. 6, n. 2. — ^{c)} Loc. cit. — ^{d)} Tr. 6, disp. 2, qu. 2, cap. 4, n. 8. — ^{e)} Disp. 6, de Obligat. denunt., punct. 3, n. 13. — ^{f)} *Parano*, de Origin. et Progress. S. Inquisit., lib. 3, qu. 10, n. 121. — ^{g)} *Sanctarell.*, de Haeresi, cap. 46, n. 1. — ^{h)} Tr. 19, qu. 8, cap. 1, qu. 3, resp. 1. — ⁱ⁾ *Boss.*, de Confessar. sollicitantib., dub. 2, n. 4. — ^{j)} *Carena*, de Offic. Inquisit., part. 2, tit. 6, § 4, n. 19. — ^{k)} Part. 4, tr. 5, resol. 17;

excessibus. — Praeterea textus qui refertur ex Pio IV, sensum utique praesefert, sed fere tantum verba decreti Piani.

684. — ^{a)} *Pefia*, in *Eymeric. Directorium inquisitor.* part. 2, comment. 81, v. *Ille quoque*; et *Zechius*, *Sum. theol. mor.*, tom. 1, tr. de *Fide*, cap. 11, n. 5, v. *Tertia suspicio*, dicunt hunc esse suspectum de haeresi, proindeque (adgit Peña) « judicio Inquisitorum subjectus est ».

^{b)} *Rodericus da Cunha* hic male citatur a Diana ex *Emmanuele de Moura*; nam, *qu. 8, n. 6 et qu. 17, n. 10*, tenet secundam sententiam, quae et ipsi S. Alphonso probatur.

^{c)} *Potesta* eo sensu in hanc sententiam inclinat, quatenus, tom. 2, n. 496, dicit confessarium istum « ex alio... capite » suspectum esse de haeresi, et cognosci ab Inquisitoribus, ex abuso scilicet sacramenti. — Idemque tenet *Bordonus*, *Man.*, sect. 25, n. 122. *Ceteroquin*, uterque, *Potesta* nempe, loc. cit., et *Bordonus*,

Palaus² quod Inquisidores probabiliter cognoscere possunt de hujusmodi sollicitatione, si deferatur, ob facultatem ipsis concessam.

Probabi-
lius non de-
nuntiandus.

Secunda vero sententia, communissima et probabilius, negat. Eamque tenent Palaus³, Mazzotta⁴, Holzmann^{e)}; Bonacina⁵ cum Ledesma^{f)}, Paramo et Sanctarelo; Roncaglia⁶ cum Bossio et Carena; Diana⁷ cum Freitas, Peyrino, Homobono, Sousa et Venero; ac Escobar⁸ cum Fagundez, Leandro, Molfesio, Scortia, etc. — Ratio, quia nullibi habetur expressum, hanc sollicitationem esse denuntiandam. Licet enim in bulla Gregorii, praeter verbum *inhonestos addatur illicitos*, tamen patet utrumque eamdem materiam significare, dum dicitur *illicitos et inhonestos tractatus*. Nec aliter accipienda sunt verba editi, quia edictum ad bullam se refert, aut certe referendum. — Nec obstat dicere quod sollicitans ad alia crimina etiam sit de haeresi suspectus. Nam communissime doctores (ut vidimus), bullam Alexandri interpretando, censem non esse obligationem denuntiandi hujusmodi sollicitan-

et part. 1, tr. 4, resol. 20. — *Freitas*, qu. 8, n. 16, et (edit. 3) qu. 17, n. 21. — *Peyrin*, tom. 2, in constit. IV Gregor. XV, num. 7. — *Homob.*, Consult. et respons., tom. 2, part. 5, resp. 180. — *Sousa*, de Sollicitant., tr. 1, cap. 18, n. 4. — *Venero*, Exam. episcopor., lib. 5, cap. 17, n. 18. — ^{g)} Lib. 47, n. 631. — *Fagund.*, Decal., lib. 6, cap. 12, n. 15. — *Leand.*, disp. 13, qu. 9. — *Molfes.*, part. 1, tr. 7, cap. 24, n. 31. — *Scortia*, in Summor. Pontif. constitut., epitom. 77, theorum. 196.

loc. cit., n. 119, negant esse denuntiandum ex vi bullae Gregorianae aut alias decreti de sollicitatione.

^{d)} Id est: « Sermones de rebus illicitis, et fini ad quem sacramentum Poenitentiae institutum est non decentibus ».

^{e)} Holzmann, de praec. Decal., n. 671, de hoc silet.

^{f)} Petrus de Ledesma, de *Matr.*, qu. 56, art. 2, v. *Prima sententia*, citatur a Bonacina ex Roderico da Cunha (qui eum ex Paramo allegat), et videtur profecto ita teneri, loquens de peccato speciali quod committit confessarius sollicitans filiam confessionis « Non est idem, inquit, de aliis peccatis atque de peccato immunditia; nam in peccato isto est quaedam immunditia quae magis contrariatur huic vinculo, et est quaedam aequalitas quam non debet habere mulier ad confessorem, et haec omnia sunt contra sacramentum. Unde si confessor solicitaret extra confessio-

tes; dum bullae tam Gregorii quam aliorum Pontificum, loquendo de sollicitatione in confessione, praeceperunt denuntiari tantum sollicitantes ad turpia. Unde videtur ad hanc solam materiam veneream imposita esse obligatio denuntiandi sollicitantes; quia, ob fragilitatem naturae, frequentius haec sollicitatio, et majus in ea periculum consentiendi contingere poterat. Idque (ut ait Diana¹) confirmatur ex praxi Inquisitorum.

Praeterea, communiter dicunt doctores, et merito, non esse obligationem denuntiandi sacerdotes sollicitantes ad turpia in aliis sacramentis quam Poenitentiae; quia revera de hac denuntiandi obligatione nullibi habetur praeceptum. — Ita Bonacina², Diana³, Palaus⁴ cum Freitas, da Cunha et Sancio; ac Escobar⁵ cum Lezana, Peyrino, Sanctarelo, etc.; contra Moura⁶ et Hurtadum⁷.

685. - Quaeritur 5^o. *An denuntiandi sint episcopi sollicitantes in confessione?*

Negant Palaus⁶, et Escobar⁷ cum Molina^{a)}, da Cunha, Trullench, Freitas, De-ciano^{b)} et Sancio. — Quia episcopus, etiam in crimen haeresis formalis, non subjicitur Inquisitoribus; ex cap. *Inquisitores*, de

¹ Part. 4, tr. 5, resol. 17, v. f. — ² Disp. 6, de Oblig. denunt., punct. 3, n. 7. — ³ Loc. cit., resol. 16. — ⁴ Tr. 4, disp. 9, punct. 6, n. 3. — ⁵ *Freitas*, qu. 16, num. 10. — ⁶ *Da Cunha*, qu. 16, n. 6. — ⁷ *Joan. Sanc.*, Select. disp. 11, num. 42. — ⁸ Lib. 47, num. 632 et seqq. — ⁹ *Lezana*, Sum., tom. 1, cap. 19, n. 34. — ¹⁰ *Peyrin*, tom. 2, in const. 4 Gregor. XV, n. 17. — ¹¹ *Sanctarell.*, de Haeresi, cap. 46, n. 5. — ¹² Loc. cit., punct. 9, n. 2. — ¹³ Loc. cit., n. 715 et 716. — ¹⁴ *Da Cunha*, qu. 12, n. 5. — ¹⁵ *Trull.*, Decal., lib. 1, cap. 3, dub. 18, n. 80. — ¹⁶ *Freitas*, qu. 12, n. 20, 25, 26

nem ad aliquod aliud peccatum, non peccaret peccatum quod haberet novam malitiam, nisi sit proprius sacerdos».

¹⁰ *Emmanuel de Moura*, loc. cit., n. 17, i. f., satis obscure loquitur. Sed Thomas Hurtadus non videtur diligenter citari ab Escobar: nam tr. 4, cap. 8, resol. 35, distinguat, dicens, num. 387: « Est quidem ut suspectus in fide denuntiandus Quaesitoribus fidei ex vi praesumptionis juris et a jure, quam ponit Pius IV et approbat Gregorius XV ». Et n. 389: « Verum est quod sollicitans in aliis sacramentis non subjetat poenis assignatis in bulla Gregoriana; istae enim solum ponuntur sollicitantibus in sacramento Poenitentiae ad venerea ».

685. - ^{a)} Molina, de *Just. et Jure*, tr. 5, disp. 28, num. 19; Decianus, *Tract. crimin.*,

^{b)} *haeretic. in 6^o*, et ex Tridentino⁸, ubi dicitur: *Causae criminales graviores contra episcopos, etiam haeresis...*, ab ipso tantum Summo Romano Pontifice cognoscantur et terminentur.

Sed affirmant melius Bonacina⁹, Roncaglia¹⁰; Salmant. ¹¹ cum Hurtado et Antonio a Spiritu S.; ac Potestas¹² cum Leandro^{b)}, Fagundez^{b)}, etc. — Verum Bonacina^{c)} sentit denuntiandos esse Inquisitoribus. — At Potestas^{d)}, Roncaglia et Salmant. cum aliis dicunt esse denuntiandos Pontifici, si commode huic fieri possit denuntiatio. Alias, hanc deferendam esse dicunt Inquisitoribus: qui, licet non possint punire nec processum formare contra episcopos, possunt tamen de praefato crimen excipere informationem, et deinde illam Pontifici significare; prout colligitur ex *extravag.* [com.] *Cum Matthaeus, de haeret.*, ubi sic prescribitur procedendum contra nuntios et officiales Sedi Apostolicae immediate subjectos. Et in hoc conveniunt Palaus¹³; et Escobar¹⁴ cum Trullench, Sancio et da Cunha, nempe quod bene possunt Inquisitores excipere hujusmodi informationem.

Sub nomine autem *episcoporum ve-*

et 31. - *Joan. Sanc.*, Select. disp. 11, n. 33. — ⁸ Sess. 24, de reform., cap. 5. — ⁹ *De Obligat. denunt.*, punct. 3, n. 8. — ¹⁰ Tr. 19, qu. 8, cap. 1, qu. 2, resp. 1. — ¹¹ Tr. 21, cap. 4, n. 30. — *Thom. Hurtad.*, Resol. mor., tr. 4, cap. 7, resol. 18, n. 155. — *Anton. a Spir.* S., tr. 5, disp. 18, num. 1453. — ¹² Tom. 2, num. 621. — *Roncaglia*, loc. cit., cap. 1, qu. 2, resp. 1. — *Salmant.*, tr. 21, cap. 4, n. 30. — ¹³ Tr. 4, disp. 9, punct. 9, n. 4. — ¹⁴ Lib. 47, n. 716. — *Trull.*, Decal., lib. 1, cap. 3, dub. 18, n. 80. — *Joan. Sanc.*, Select. disp. 11, n. 34. — *Da Cunha*, qu. 12, n. 9.

Melius de-
nuntiandus.

Quinam
veniant no-
mine episco-
pi.

niunt episcopi etiam titulares, et etiam non consecrati, modo sint confirmati; item nuntii, legati et abbates jurisdictionem quasi episcopalem habentes, ut dicunt Salmant.¹ cum Barbosa^{e)} et Tamburinio^{e)}.

686. - Quaeritur 6^o. *An, si confessarius sollicitans sit emendatus, debeat adhuc denuntiari?*

Prima sententia negat. Et hanc tenent Palaus^{a)}; et Escobar^{b)} cum Soto, Molfesio, da Cunha, Peyrino, Fagundez, Portello, Zanardo, Freitas, etc.; item Ledesma^{c)}, Lugo, Trimarchus, Leander, Hurtadus et alii, apud Salmant.^{d)} Et hanc probabilem putat (saltem extrinsece) Auctor *Istruz.*, etc.^{e)}. - Ratio, quia finis denuntiationis est emendatio rei et ablato damni: quibus jam obtentis, cessante fine legis principalis, cessat etiam lex naturalis denuntiationis, quae principaliter respicit emendationem; nec lex positiva ejus ordinem invertere potest^{f)}. - Hanc probabilem putat etiam Viva^{g)}.

^{a)} Tr. 21, cap. 4, n. 31. - ^{b)} Tr. 4, disp. 9, punct. 10, n. 1. - ^{c)} Lib. 47, n. 624 et 625. - *Sotus*, de Just. et Jure, lib. 5, qu. 5, art. 1, v. f. - *Mofes.*, part. 1, tr. 7, cap. 24, n. 21. - *Da Cunha*, qu. 3, n. 15. - *Peyrin.*, loc. cit., n. 31. - *Fagund.*, de 2^o praec. Eccl., lib. 6, cap. 4, n. 16; et de 6^o praec. Decal., lib. 6, cap. 12, n. 28. Cfr. etiam de 2^o praec. Eccl., lib. 4, cap. 3, n. 90. - *Portel.*, Dub. regul., v. *Solicitate feminas*, n. 18. - *Zanard.*, Director. theolog. et confess., part. 3, cap. 111, cum cap. 36 (falso inscript. 31) et 52, v. *Primo ergo quaeritur*. - *Freitas*, qu. 3, n. 34. - *Lugo*,

Recte vero doctores excipiunt haereticum formale, maxime dogmatizantem, cuius difficilis est emendatio, et quem omnino expedit denuntiari, saltem ad subventionem aliorum, quos ipse forte subverterit.

Signa autem emendationis sunt (ut dicunt doctores citati apud Salmant.^{h)} et apud Vivaⁱ⁾): 1^o. Si mulier sollicitata, ter vel quater ad confessarium accedendo, in eo pravum animum non amplius adverterit. Ita Escobar^{j)} cum Trullench, Diana et Sousa. - 2^o. Si per triennium confessarius bene vixerit; ut ait Sancius. - 3^o. Si sit sacramentaliter confessus, et per longum tempus non tentaverit; ut Escobar^{k)} cum Freitas^{l)}, Sancio^{m)}, Mascardoⁿ⁾, Alciati^{o)}, Farinacio^{p)}, Hurtado^{q)}, Riccio^{r)}, Felino^{s)} et Barbosa^{t)}. - 4^o. Si lucratius sit jubilaeum; ut dicit Escobar cum Genuensi^{u)}. - 5^o. Si factus sit religiosus. - 6^o. Si sit homo insignis probitatis, et semel vel bis sollicitaverit;

^{h)} *Justit.*, disp. 38, n. 19. - *Trimarch.*, de Confess. abutent. *Sacr. Poenit.*, disp. 12, sect. 3, n. 28. - *Leand.*, disp. 18, qu. 7. - *Thom. Hurtad.*, Resol. mor., tr. 4, cap. 8, resol. 43, n. 465. - ⁱ⁾ Tr. 21, cap. 4, n. 75. - ^{j)} Part. 2, cap. 14, § 2, n. 278. - ^{k)} *De Poenit.*, qu. 8, art. 5, num. 8. - ^{l)} Tr. 21, cap. 4, n. 76. - ^{m)} *De Poenit.*, qu. 8, art. 5, n. 8. - ⁿ⁾ Lib. 47, n. 625. - *Trull.*, *Decal.*, lib. 1, cap. 3, dub. 18, n. 28, v. f. - *Diana*, part. 4, tr. 5, resol. 23, i. f. - *Sousa*, de Sollicitantib., tr. 2, cap. 6, n. 17. - *Joan. Sanch.*, Select. disp. 11, n. 51. - *Escobar*, loc. cit., n. 625.

^{e)} Barbosa, de *Jure eccl.*, lib. 1, cap. 17, n. 19; Ascanius Tamburinius, de *Jure Abbat.*, tom. 1, disp. 1, qu. 3 et 4, dicunt dumtaxat in universum abbates episcopis aequiparari.

686. - ^{a)} Petrus de Ledesma, *Sum.*, part. 2, tr. 4, cap. 4, concl. 24, dub. 2, v. *Dico* 1, rem perspicue significat; quaerens enim utrum confessarius sollicitans sit denuntian- dus ante correctionem: « Si sit spes, inquit, quod hujusmodi confessarius, premissa secreta admonitione aut correctione coram testibus, poterit emendari, tunc debet adhiberi, servando ordinem statutum a Christo ».

^{b)} Plures auctores in hac sententia allegati, requirunt praeterea ut nullum sit periculum probabile reincidentiae. - Trimarchus vero, etsi primam hanc sententiam probabilem ex- stimat, eam tamen sub limitatione tenet, scilicet quando sollicitationis crimen non est publicum nec laborat infamia.

^{c)} Escobar, lib. 47, n. 625, haec separatum habet; et primo quidem ait censeri emenda- tum: « Qui sit triennum postmodum recte vixerit ». Et ibi citat Freitas, qu. 3, n. 32; Joan- nem Sanch., loc. cit.; Mascardum, concl. 601,

n. 14; Alciati, *Reg.* 2, *praesumpt.* 7, n. 3; Farinacium, *Prax. part.* 1, qu. 23, a n. 26, et *Decis. Rotae CXL*, lib. 1, *decis.* 51, n. 10; Riccium, part. 2, *decis.* 159, n. 14, qui revera ita tenent; quamvis Alciatus dicat id intelligendum esse, « quando talis delinquens fecisset magnam poenitentiam, puta quia ingressus religionem... vel quando probaretur pluries evenisse illi occasione similis mali faciendi, et tamen eum abstinuisse ». - Deinde Escobar afferit aliud signum emendationis, et deinde aliud his verbis: « Vel ad Poenitentiae sacramentum accedere intuearis »; et citat Felinum, qui, *in cap. Testimonium, de testib. et attestat.* n. 36, ita revera habet. - Barbosa autem et Thomas Hurtadus non citantur ab Escobar, sed a Salmant.; Barbosa quidem pro signo emendationis quod sumitur ex sacra- mento Poenitentiae; et Hurtadus, pro alio, cuius mentio non habetur apud S. Alphonsum; at revera, Barbosa, de *episc.*, *alleg.* 43, n. 22 et 23, utrumque habet ut Escobar; Hurtadus autem, *loc. cit.*, n. 469 et 472, loquitur de sacramento Poenitentiae.

^{d)} Genuensis, *Prax. archiep.*, cap. 18, n. 6,

^{e)} Sed de hac ratione vide notam d ad n. 681 supra.

ut Hurtadus^{o)}. - 7^o. Si post sollicitatio- nem statim det signa doloris. - 8^o. Si fuerit senex, ita ut putetur ex magna passione sollicitasse, et postea vere resi- puisse; ut ait Silvester^{p)}. - Haec tamen signa dicit Viva^{q)} singula non sufficere, nisi plura simul conjuncta faciant con- stare de emendatione. Et hoc valde est notandum; nam revera, sicut constat de crimine, debet et constare de emenda- tione. Et quod dicitur de sollicitatione, etiam dicendum est de aliis criminibus mox supra allatam. — Sed longe proba- bilius affirmant Salmant.^{r)} cum Bonacina, Trullench, Diana. Tum quia tunc non constat de emendatione; tum quia non eximitur mulier ab obligatione denuntiandi, quia alia denuntiavit: dum una- quaque persona sollicitata omnino de- nuntiare tenetur, sive sint sive non sint alii denuntiantes.

Quamvis predictam primam senten- tiam satis probabilem existiment auctores citati, absolute tamen probabiliorem esse judico *secundam* sententiam, quae docet confessarium etiam emendatum esse de- nuntiandum. — Ratio, quia Pontifex magis quam emendationem rei ejus puni- tionem intendit, ad damnum Ecclesiae reparandum et ad resarcendum scandala- lum. Et ideo sancivit (ut supra) denuntiationem fieri, nulla correptione fraterna praemissa: quae utique praemittenda es- set, si emendatio rei et non punitio intenta principaliter esset. — Ita Suarez^{s)}, Bonaci- na, Azor^{t)}, et plures cum Salmant.^{u)}, qui hanc secundam sententiam certe te- nendam esse ajunt.

687. - Quaeritur 7^o. *An sit obligatio denuntiandi confessarium qui de solli- citatione jam fuerit satis convictus et puni- tibus?* — Certum est quod, si ipse delin- quat iterum postquam in primo crimine

^{o)} *Bonac.*, disp. 6, de *Obligat.* denunt., punct. 3, n. 9. - ^{p)} Tr. 21, cap. 4, n. 77 et 78. - *Da Cunha*, qu. 3, n. 34. - *Seraph.*, de *Freitas*, qu. 3, n. 34. - *Thom. Hurtad.*, Resol. mor., tr. 4, cap. 8, resol. 48, a n. 600. - ^{q)} Tr. 21, cap. 4, n. 73. - ^{r)} Tr. 21, cap. 4, n. 59.

v. f., id dicit generaliter de iis qui committunt delicta: « *tendentia in perniciem reipublicae* ».

^{s)} Hurtadus, loc. cit., n. 473, dicit: « *Insi- gnis auctoritatis et gravitatis* ». De cetero con- cordat.

^{t)} Silvester, quidquid dicat Hurtadus (a quo S. Alphonsus videtur allegationem sam- psisse), v. *Correctio*, n. 4, § *Tertia*, non loqui- tur de sene, sed in generali ait posse proba- bilitate sperari emendationem in eo qui peccat « *ex passione seu infirmitate*, cuius signum est si semel ruit, oblata occasione, et denique tristatur et erubescit ».

^{u)} Viva, de *Poenit.*, qu. 8, art. 5, n. 8, dicit: « *Haec tamen [signa] non videntur suffi-*

fuerit punitus, iterum denuntiari debet. Et idem dicendum, si de sollicitatione non fuerit plene convictus; quia tunc nec fuis- set satis punitus.

Dubium ergo est, *si de eadem solli- citatione jam fuerit satis convictus et puni- tibus*^{v)}.

Negant esse obligationem denuntiandi da Cunha, Seraphinus, Hurtadus, etc., apud Salmant.^{w)}; quia confessarius jam censem- tur emendatus, juxta primam sententiam mox supra allatam. — Sed longe proba- bilius affirmant Salmant.^{x)} cum Bonacina, Trullench, Diana. Tum quia tunc non constat de emendatione; tum quia non eximitur mulier ab obligatione denuntiandi, quia alia denuntiavit: dum una- quaque persona sollicitata omnino de- nuntiare tenetur, sive sint sive non sint alii denuntiantes.

Quaeritur 8^o. *An denuntiari debeat con- fessarius qui mulieri sollicitanti consentit, ob metum ab illa incussum, quod eum accusabit nisi consentiat?*

Negat Hurtadus; quia lex ecclesiastica non obligat, cum metus gravis intervenit. Haec tamen ratio debilis est; quia talis metus non censemur gravis: judices enim non facile credunt cuique mulierculae accusanti, ut dicunt Salmant.^{y)} cum Escobar^{z)}.

Sed melius dici potest hic confessarius non esse denuntiandus, quia tunc revera esset sollicitatus, non sollicitans^{o)}, juxta dicta n. 681, v. Negant.

^{v)} Loc. cit., num. 74. - *Bonac.*, disp. 6, de *Obligat.* denunt., punct. 3, n. 15. - *Trull.*, *Decal.*, lib. 1, cap. 3, dub. 18, n. 31. - *Diana*, part. 4, tr. 5, resol. 49, i. f. - *Thom. Hurtad.*, Resol. mor., tr. 4, cap. 8, resol. 37, a n. 415. - ^{w)} Tr. 21, cap. 4, n. 59.

cere, nisi ex aliis etiam adjunctis constet de emendatione ».

^{x)} Suarez, de *Fide*, disp. 20, sect. 4, n. 13; *Azor*, part. 1, lib. 8, cap. 19, qu. 9, non ci- tantur recte a Salmant.; loquuntur enim de haeretico.

^{y)} Silvester, quidquid dicat Hurtadus (a quo S. Alphonsus videtur allegationem sam- psisse), v. *Correctio*, n. 4, § *Tertia*, non loqui- tur de sene, sed in generali ait posse proba- bilitate sperari emendationem in eo qui peccat « *ex passione seu infirmitate*, cuius signum est si semel ruit, oblata occasione, et denique tristatur et erubescit ».

^{z)} Escobar a Corro, de *Confess. sollicitant.*, part. 1, qu. 2, n. 42; et part. 3, qu. 5, § 6, n. 2, negat simpliciter talem esse denuntiandum.

^{o)} Sed de hac ratione vide notam d ad n. 681 supra.

Etsi con-
victus et pu-
nitus, longe
proba-
bilius,
aduc
denuntian-
dus.

Quid de
con-
sentiente
solli-
citati-
onem ob
metum.

Quaeritur 9^o. *An sit denuntiandus confessarius qui ex condicto cum poenitente simulat confessionem ut tractet in honesta?*

Negat Palaus¹: tum quia sollicitatio tunc esset mutua, tum quia tunc poenitens ipsa deberet se denuntiare. — Recte vero affirmant Salmant.² cum Diana et aliis; quia tunc jam adest vera sollicitatio confessarii, nec poenitens denuntiando tenetur denuntiare seipsum, sed tantum verba referre et actus confessarii. Et hoc hodie expresse definitum est in bulla Benedicti XIV, quae incipit: *Sacramentum, ubi praecipitur fieri denuntiatio, etiam si sollicitatio mutua fuerit. Ibi enim praecipitur denuntiandus esse confessarius sollicitans, etiamsi sacerdos sit, qui jurisdictione ad absolutionem valide impertientem caret, aut sollicitatio inter confessarium et poenitentem mutua fuerit, sive sollicitationi poenitens consenserit, sive consensum minime praestiterit, vel longum tempus post ipsam sollicitationem jam effuxerit.*

688. - Quaeritur 10^o. *An sit denuntiandus laicus vel non sacerdos sollicitans in confessione, simulans se confessarum?*

Respondet affirmative cum Salmant.³, Roncaglia⁴. — Ratio, quia, licet is non sit denuntiandus ratione sollicitationis, ex bulla Gregorii XV; denuntiari tamen debet ex alia constitutione Gregorii XIII (apud Salmant.⁵), ubi quicunque non sacerdos, audiens sacramentaliter confessiones, praecipitur denuntiari.

Utrum autem *ad denuntiandum talem non sacerdotem sollicitantem, requiratur non solum ut confessionem audierit, sed etiam ut absolutionem impenderit?*

¹ Tr. 4, disp. 9, punct. 8, n. 2. — ² Tr. 21, cap. 4, n. 61. — Diana, part. 4, tr. 5, resol. 10. — ³ Bened. XIV, bullia *Sacramentum Poenitentiae*, § 2. — ⁴ Tr. 21, cap. 4, num. 27. — ⁵ Tract. 19, qu. 8, cap. 1, qu. 2, resp. 3. — *Greg. XIII*, constitut. *Officii nostri partes*, dies 6 Aug. 1574. — ⁶ Loc. cit., num. 27. Habet etiam in Bull. Rom. Mainardi. — ⁷ Loc. cit. — ⁸ Tr. 4, disp. 9, punct. 9, n. 5. — ⁹ Tr. 6, disp. 2, qu. 2, cap. 4, n. 1. — ¹⁰ Tom. 2, part. 3, n. 490. — ¹¹ Lib. 47,

688. - a) At re vera constitutio Gregorii XIII, § 1, occasionem hujus sanctionis sic refert, quod scilicet plures quaerent utrum ab hispanica Inquisitione procedendum esset contra eos qui, in sacro Presbyteratus ordine non constituti, Missas celebrare et confessiones ac absolutionem [nota] impartiri ausi

Ex verbis praefatae bullae Gregorii XIII (relatis a Salmant.⁶), videtur sufficere quod tantum audierit; cum ibi dicitur quod Inquisitores sancti Officii procedere debent in non sacerdotes qui Missas celebrant aut sacramentaliter confessiones audiunt⁷. Sed Palaus⁸, Mazzotta⁹, Potestas¹⁰; et Escobar¹¹ cum da Cunha et Sancio, dicunt omnino requiri ut etiam absolvant; dum in edicto S. Inquisitionis generalis dicitur denuntiandus esse ille qui, cum non sit sacerdos, sacramentum ministrat: non censetur autem sacramentum Poenitentiae ministrare qui absolutionem non impertitur. — Sed hoc non obstante, ex praefato edicto (quod in extensum refert Potestas¹²) certo hic denuntiandus est, etiamsi non absolvet; cum ibi dicantur denuntiandi esse tamquam suspecti de haeresi, quelli... che, non essendo ordinati sacerdoti..., si usurpino di celebrar Messa, ancorchè non abbiano proferito le parole della consecrazione; o abbiano presunto di ministrare il sacramento della Penitenza ai fedeli di Cristo, ancorchè (nota) non si sia venuto all'atto dell'assoluzione¹³.

Pariter autem certum est ex bulla Benedicti (ut mox supra vidimus in Quaest. praecedenti), denuntiandum esse sacerdotem sollicitantem in confessione, etiamsi jurisdictione caret.

689. - Quaeritur 11^o. *An sit denuntiandus poenitens qui in confessione sollicitat sacerdotem?*

Affirmant aliqui pauci, apud Salmant.¹⁴. — Sed communiter et verius negant Bonacina¹⁵, Diana¹⁶, Palaus¹⁷, et Salmant.¹⁸ cum Trullench, Bordono, Sousa, da Cunha,

⁶ Tr. 4, disp. 9, punct. 8, n. 2. — ⁷ Tr. 21, cap. 4, n. 61. — Diana, part. 4, tr. 5, resol. 10. — ⁸ Bened. XIV, bullia *Sacramentum Poenitentiae*, § 2. — ⁹ Tr. 21, cap. 4, num. 27. — ¹⁰ Disp. 6, de Obligat. denunt., punct. 3, n. 20. — ¹¹ Part. 1, tr. 4, resol. 23. — ¹² Loc. cit., punct. 9, n. 7. — ¹³ Loc. cit., n. 29. — ¹⁴ Trull., Decal., lib. 1, cap. 3, dub. 18, n. 59. — ¹⁵ Bord., Tribun., cap. 23, num. 71. — ¹⁶ Sousa, de Sollicit., tr. 1, cap. 7, n. 4. — ¹⁷ Da Cunha, qu. 11, n. 3 et seqq.

fuisserint. Et § 2, decernit pertinere ad dictam Inquisitionem cognitionem et punitionem eorum qui, in Presbyteratus ordine non constituti, Missas celebrant, ac confessiones, ut praefertur [nota], audiunt¹⁹.

b) Id est: «Qui, cum sacerdotio iniciati non sint, Missae celebrationem usurpaverint,

Etsi audiat tantum confessionem et non absolvet.

Communis-
sime nega-
tur.

Ex alio
capite de-
nuntiandus.

Poenitens
sollicitans
confessa-
rium, ve-
rius non de-
nuntiandus.

Sancio et Leandro. Ratio, quia leges poenales non sunt extendenda de casu ad casum. Neque currit hic eadem ratio pro poenitente quam pro confessario sollicitante: ob plura momenta quae cuique patient, et praecise ob suspicionem revelationis sigilli, si confessarius poenitentem denuntiaret.

690. - Quaeritur 12^o. *An sit denuntiandus sacerdos^{a)} interpres qui sollicitet poenitentem?*

Prima sententia affirmat; et hanc tenent Freitas, Trimarchus et Escobar a Corro, apud Escobar¹. — Ratio, quia interpres non solum gerit partes poenitentis, sed etiam confessarii; unde, pariter ac confessarius, injuriam irrogat sacramento.

Secunda vero sententia communissima negat. Eamque tenent Palaus², Potestas³, Holzmann⁴, Mazzotta⁵, Diana⁶; Escobar⁷ cum Fagundez, Sousa et Sancio; ac Salmant.⁸ cum Trullench, Leandro, et communi (ut asserunt). — Ratio 1^a. quia interpres magis se habet ex parte poenitentis quam confessarii. Ratio 2^a et potior, quia ex bulla Gregorii XV, tantum confessarii sollicitantes denuntiandi sunt, ut que diximus, leges poenales non extenduntur praeter casus expressos.

His tamen non obstantibus, dicunt Concina⁹, Potestas¹⁰; Escobar¹¹ cum Fagundez; et Diana¹² cum Leandro, quod,

¹ Joan. Sanch., disp. 11, num. 24. — Leand., disp. 13, qu. 41. — ² Freitas, qu. 13, n. 27 et 28, et (edit. 3) n. 37. — ³ Trimarch., de Confess. abutente, disp. 7, sect. 3, n. 18. — ⁴ Escob. a Corro, de Confess. sollicitant., part. 1, qu. 2, n. 31 et seqq. — ⁵ Lib. 47, n. 689. — ⁶ Tr. 4, disp. 9, punct. 9, n. 6. — ⁷ Tom. 2, part. 3, n. 489. — ⁸ De praec. Decal., n. 671. — ⁹ Tract. 6, disp. 2, qu. 2, cap. 4, n. 1, f. — ¹⁰ Part. 4, tr. 5, resol. 9. — ¹¹ Loc. cit., n. 690 et 691. — ¹² Fagund., de

Solicitans
ad lenoci-
num, pro
se vel pro
alio, denun-
tiandus.

quamvis verba consecrationis non protulerint; vel Christifidelibus sacramentum Poenitentiae ministrare praesumpserint, etiamsi ad absolutionis formam non processerint.

690. - a) Freitas loquitur de laico interprete; et Trimarchus, de non sacerdote interprete; sed, ut patet, quaestio principalis est de interprete, quicunque denum sit. Inter autores secundae sententiae, Palaus, Fagundez, Sousa, Sanchez, loquuntur de quocumque, sive sit sacerdos sive sit laicus.

b) Concina, lib. 2, diss. 3, cap. 13, n. 5,

S. ALPHONSI, *Opera moralia*. — Tom. III.

licet ex bulla Gregorii XV interpres sollicitans non sit denuntiandus, tamen denuntiari debet ex edicto S. Inquisitionis (supra citato n. 680, in fine), ubi denuntiandi sunt omnes de haeresi suspecti; et inter hujusmodi suspectos eaumerantur omnes illi che abusino il *sacramento della Penitenza, servendosi della confessione e confessionario a fini dishonesti, sollecitando in essi i penitenti ad turpia, ed avendo con essi discorsi di cose illecite, e non convenienti al fine per il quale è stato istituito*^{c)}. — Unde bene denuntiandus est interpres, qui jam abutitur confessione poenitentis ad eum sollicitandum vel ad tractandum cum eo de rebus in honestis.

691. - Quaeritur 13^o. *An sit denuntiandus confessarius qui sollicitat poenitentem, ut inducat aliquam femingam ad secum peccandum?*

Da Cunha^d et Freitas^e, apud Palaum^f (praeclara bulla Gregorii XV), probabile putant non esse denuntiandum ex decreatis Pii IV et Clementis VIII. — Sed, attenta saltem praefata bulla Gregorii, hodie non est dubitandum quin denuntiari debeat; cum ibi dicantur denuntiandi esse omnes sacerdotes, qui in confessione personas... ad in honesta sive inter se, sive cum aliis, quomodolibet perpetrandam..., sollicitare... tentaverint.

An autem denuntiandus sit confessa-

^c Vide notam d ad n. 680 supra.
^d 6^o praec. Eccl., lib. 4, cap. 8, n. 78; et de 6^o praec. De cal., lib. 6, cap. 12, n. 23; Sousa, de Sollicitant., tr. 1, cap. 10, n. 3 et 4. — ^e Joan. Sanch., loc. cit., n. 10 et 27. — ^f Tr. 21, cap. 4, n. 26. — ^g Trull., Decal., lib. 1, cap. 3, dub. 18, n. 82. — ^h Leand., disp. 18, qu. 40. — ⁱ Loc. cit., n. 490. — ^j Loc. cit., n. 691. — ^k Fagund., de 6^o praec. Decal., lib. 6, cap. 12, n. 23. — ^l Part. 9, tr. 9, resol. 32, v. *Nota vero*. — ^m Leand., loc. cit., qu. 40, i. f. — ⁿ Tr. 4, disp. 9, punct. 5, n. 2.

haec habet de iis qui se fingunt esse sacerdotes.

691. - a) Palaus utique citat da Cunha et Freitas, ut refert S. Alphonsus; at certe da Cunha, qu. 17, n. 8, de hac negativa sententia scribit: «Viri aliquot docti... approbare contendunt». Ipse autem, n. 9, ait: «Pars affirmativa, etiam pugnante difficultate, mihi probabilius est». — Freitas vero, qu. 17, n. 14, congerit rationes partis affirmativa; sed, n. 19 (in 3 edit.), dicit simpliciter hunc esse denuntiandum.

rius qui sollicitat poenitentem ut consen-tiat ad peccandum, non secum, sed cum alio?

Da Cunha^{b)} apud Escobar¹, et alii pauci olim probabile putarunt non debere denuntiari. — Sed hodie certum est oppositum; cum Benedictus XIV in bulla *Sacramentum* (citata num. 687, Qu. 9) definiuerit hunc confessarium omnino esse denuntiandum, etiamsi *sollicitatio...*, non pro se ipso, sed pro alia persona peracta fuerit.

§ III.

Quinam teneantur denuntiare.

693. *An possit absolviri mulier sollicitata, antequam denuntiet. Et an, facta denuntiatione, possit quivis confessarius absolvire ab excommunicatione contracta ob denuntiationem neglectam.* — 694. *An semper confessarius teneatur monere de obligatione denuntiandi.* — 695. Qu. 1. *An teneantur denuntiare qui non possunt probare denuntiationem. Et qui aliunde sollicitationem sciunt.* — 696. Qu. 2. *An sit obligatio denuntiandi, si crimen sit occultum.* — 697. Qu. 3. *An, si sollicitatio fuerit habita a longo tempore.* — 698. Qu. 4. *An teneatur ad denuntiandum qui scit sollicitationem sub secreto.* — 699. Qu. 5. *An sit obligatio denuntiandi per epistolam vel internuntium.* — Et an confessarius teneatur aliquando denuntiationem excipere vel deferre. — 700. Qu. 6. *An teneatur denuntiare mulier sollicitationi consentiens.* — 701. Qu. 7. *An sit obligatio denuntiandi, si speretur sollicitans per correctionem emendandus.*

Sollicitatus nequit absolviri antequam denuntiet.

693. — Est praenotandum 1º. Quod sollicitati non possunt absolviri, nisi prius denuntient; et si adsit impedimentum statim faciendi denuntiationem, saltem debent esse parati quamprimum ad denuntiandum: alias peccant graviter et incident in excommunicationem. — Ita Salmant.^{a)} cum Navarro^{a)}, Hurtado^{a)}, Sancio^{a)}, da Cunha^{a)}, Sousa^{a)} et aliis communiter.

¹ Lib. 47, n. 644. — *Bened.*, XIV, bulla *Sacramentum Poenitentiae*, § 2. — ² Tr. 21, cap. 4, n. 71. — ³ Tom. 2, n. 595. — ⁴ Tr. 19, qu. 8, de Confessar. sollicitant., cap. 2,

^{b)} Da Cunha male citatur ab Escobar; nam, qu. 17, n. 5, ubi tractat de praesenti casu, haec scribit: «Pars tamen affirmativa [quod scilicet sit denuntiandus] mihi verior est et evidentissima».

692. — ^{a)} Carena, *de Offic. Inquisit.*, part. 2, tit. 19, § 3, n. 7, quidquid dicat Roncaglia, scribit tantum haereticum posse post mortem denuntiari.

693. — ^{a)} Majoris claritatis gratia quaedam hic notanda veniunt. — Et quidem aliquot ex auctoribus citatis distinguunt sollicitatum qui jam noverat obligationem denuntiandi et officium hoc omisit, ab eo qui obligationem ignorabat. — Salmant, de primo casu loquens, tr. 21, cap. 4, n. 69, dicunt poenitentem

692. — Quaeritur 14º. *An sint denuntiandi confessarii sollicitantes, postquam jam e vita migraverint?*

Affirmant Salmant.^{a)} — Sed negat probabilius Potestas^{a)}; quia tunc cessat totalis finis legis, scilicet tam emendatio quam punitio rei. Idem dicit Roncaglia⁴ cum Bordono. — Bene tamen advertit cum eodem Bordono et Carena^{a)}, quod haereticis formales, etiam post mortem, semper sunt denuntiandi, ad reparandum saltem damnum ab eis illatum.

Sollicitans probabilis non denuntiandus post mortem.

§ III.

Quinam teneantur denuntiare.

Sanchez^{c)}, Suarez^{d)}; et Salmant.^{a)} cum Sancio^{a)}, Trimarcho et Leandro; et probabile putat Diana^{e)}. — In bulla autem Benedicti XIV *Sacramentum*, circa id sic habetur: *Caveant... diligenter confessarii, ne poenitentibus, quos noverint jam ab alio sollicitatos, sacramentalem absoluti-onem impertiant, nisi prius, denuntiatio-nem... ad effectum perducentes, delinquen-tent indicaverint competenti judici, vel saltem se, cum primum poterunt, delatu-ros spondeant ac promittant.*

An autem, facta denuntiatione, poeni-tens a quocumque confessario absolvit pos-sit ab incursa excommunicatione?

Negant^{f)} Salmant.¹, Mazzotta², Diana³ cum Sancio; et Potestas⁴ cum Bordono; ex edicto S. Inquisitionis generalis infra citando. — Affirmat vero Lupus⁵ (cui adhaeret Roncaglia⁶). Quia, ut ait, reservatio hujus censurae perseverat tan-tum durante contumacia; unde exspirat facta denuntiatione aut mortuo denun-tiando. Idque infert Lupus ex edicti ver-bis, quae esse solent: *E dalla detta sco-munica... nessuno, se non da Noi o dal supremo tribunale del S. Officio..., potrà essere assoluto, se prima... al Santo Offi-cio non avrà soddisfatto* ^{g)}. Et revera, at-tentis praedictis verbis, opinio Lupi satis probabilis videtur.

Facta de-nun-tia-tion-e, censura probabilitate non est re-servata.

Trimarcho, de Confess. abutente, disp. 14, sect. 7, n. 41. — Leand., disp. 18, qu. 48. — ¹ Tr. 21, cap. 4, n. 70. — ² Tr. 6, disp. 2, qu. 2, cap. 4, n. 6, v. Quaer. 1. — ³ Part. 4, tr. 5, resol. 29, i. f. - Joan. Sancius, disp. 11, n. 64. — ⁴ Tom. 2, n. 641. — ⁵ Bordon., Sacr. Tribun., cap. 30, n. 19. — ⁶ In edit.

Sed contra, hic notandum quod si quis injuste accusaret vel accusare suaderet aliquem sacerdotem innocentem de solli-citatione, incurreret casum reservatum papalem, sed sine censura; prout habetur in bulla Benedicti XIV *Sacramentum*, data die primo kalendis Junii 1741, ubi⁷ sic dicitur: *Quaecumque persona, quae execrabilis hujusmodi flagitio se inquinaverit, vel per se ipsam innocentem confes-sarios impie calumniando, vel scelesto procurando ut id ab aliis fiat... impius suasionibus, aut promisis, aut blanditiis, aut minis, aut alio quovis modo, etc.*

Falsa de-nun-tia-tion-e, casus reser-vatus Pa-pae sine censura.

Explicatur.

Advertunt tamen Salmant.⁸ id intelligi de suasione efficaci, ita ut ipsa sit causa injustae denuntiationis secutae. Addunt⁸ intelligi, nisi suasio ante exsecutionem denuntiationis efficaciter revocetur.

Hoc tamen procederet juxta dictum particulare Inquisitionis alicujus regni. — Sed in edicto edito a Sacra Inquisitione generali, die 3 Januar. anni 1623, relato in extensum a Diana⁹ et a Bonacina¹⁰, absolute dicitur, intra duodecim dies esse denuntiandos haereticos seu de haeresi quomodolibet suspectos, sub excommuni-catione majori latae sententiae reservata Papae et eidem tribunal. Tenet autem Bonacina¹⁰ cum Suarezⁱ⁾ et Sanctarello^{j)}, hoc edictum non fuisse perpetuum, sed

S. Inquisit., lib. 5, dist. 4, art. 4, diff. 1. — ⁶ Tr. 19, qu. 8, cap. 2, reg. in praxi, n. 5; cfr. tr. 4 de Censur., qu. 1, cap. 6, qu. 3. — ⁷ Bulla *Sacramentum*, § 3. — ⁸ Tr. 6, Append., cap. 6, n. 281 et 282. — ⁹ Loc. cit., n. 232. — ¹⁰ Part. 4, tr. 5, resol. 41. — ¹⁰ Disp. 6, de Oblig. denunt., punct. 2, n. 12.

denuntiationem differre debent, eamque quo citius poterunt faciendam spondent serioque promittunt, possunt absolviri». — Denuntiatio autem «ad sanctam Sedem vel ad loci Ordinarium» deferri debet, ut ex eadem Instr. n. 1, constat.

^{f)} Multi ex citatis auctoribus id non dis-sertis verbis negant, sed perspicue innuunt, dicendo illum poenitentem absolviri posse per bullam Cruciate, vel vi alias privilegii. Igitur, secluso privilegio, absolviri non poterit.

^{g)} Id est: «Et a dicta excommunicatione nemo, nisi a Nobis vel a supremo tribunali S. Offici absolviri poterit, antequam dicto Santo Officio satisficerit».

^{h)} Bonacina, loc. cit., punct. 2, n. 12, af-fert utique edictum istud, sed non per exten-sum.

ⁱ⁾ Suarez, *de Fide*, disp. 20, sect. 4, n. 28;

Improbabilissime igitur dixit Pontas⁵ nolenti denuntiare confessarium sollicitantem non esse denegandam absolutio-nem^{b)}. — Bene autem potest absolviri poenitens ante denuntiationem, si adsit justa causa illam differendi, nempe si ministri tribunalis longe distent, vel si sit neces-sitas communicandi ad vitandum scandala-um vel ob lucrandum jubilaeum, et possit credi personae quod sit denuntiatura. Ita

Nisi adsit justa causa differendi, et credi pos-sit promis-sione.

qu. 4. — ⁵ Bordon., Man. Consultor. in caus. S. Off., sect. 18, qu. 32, n. 64. — ⁶ Bordon., Man. Consultor., loc. cit., qu. 31, n. 60. — ⁷ V. *Confessarius II*, cas. 17, i. f.

illum mortaliter deliquesce et in excommuni-cationem incidisse, «a qua non est absolu-dus quoque denuntiet»; et n. 70, addunt «aut parata sit [femina] denuntiare». — Na-varrus vero, constil. 3, n. 2, *de haeret.*, lo-quitor de haeretico quem quis tenetur denun-tiare, nec potest hic absolviri nisi denuntiet vel saltem omnino proponat denuntiare; nec distinguit inter conscient vel insciun obliga-tionis, sicut nec Hurtadus, tract. 4, cap. 6, resol. 9; nec Rodericus da Cunha, qu. 21, n. 6, neque Sousa, tr. 2, cap. 20, n. 5. — Joannes Sanchez autem, disp. 11, n. 59 et seqq., aperte ponit distinctionem a Salmant. allatam.

^{b)} Pontas id dicit de Gallia, ubi negat esse receptam bullam Gregorii XV.

Confirmatur, censuram non esse reservatam, facta denuntiatione.

tantum pro illo actu; cum ibi dictum fuerit: *Mandamus, quatenus intra duodecim dies proxime computandos, etc.* Unde dicunt praefati auctores^{j)}, illud *proxime computandos* satis ostendere quod noluit S. Inquisitio obligare conscientes delinquentium in futurum; nam alias dixisset non *proxime*, sed a die scientiae. Verum Diana¹ cum Peyrino censet edictum fuisse perpetuum, et illud *proxime* intelligi revera a die scientiae delicti. — Sed advertendum quod eadem sacra Inquisitio postea, die 10 Martii anni 1677, aliud emanavit edictum (quod refert Potestas²), ut diximus, ubi imposuit quidem excommunicationem contra non denuntiantes suspectos de haeresi, sed nulla facta mentione reservationis, sic dicens: *Comandiamo... sotto pena di scomunica di lata sentenza..., che fra il termine di un mese... si debbano rivelare... al Sant' Officio, ovvero agli Ordinari, tutti e ciascuno di quelli de' quali sappiano, o abbiano avuto, o avranno notizia, che siano eretici o sospetti... di eresia³.* — Hoc posito, satis probabile videtur mihi et aliis doctis a me consultis, quod, vel primum edictum non fuerit perpetuum; vel quod verosimilius S. Inquisitio in hoc secundo edicto, sicut moderavit obligationem primi edicti denuntiandi infra duodecim dies, ampliando illam ad mensem, ita etiam

¹ Part. 4, tr. 5, resol. 41. - Laurent. de Peyrinis, tom. 2, const. 9 Pauli V, n. 27. — ² Tom. 2, n. 226. — ³ Tribun., cap. 28, n. 97. — ⁴ Tr. 4, disp. 9, punct. 10, n. 3. — ⁵ Tr. 21, cap. 4, n. 68.

Sanctarellus, *de Haeresi*, cap. 9, n. 19, a Bonacina citantur, non pro edicto S. Inquisitionis in specie, sed ut qui negent ullum textum afferri posse quo excommunicentur non denuntiantes haereticum.

j) Rectius: Bonacina.

k) Quod latine sic vertitur: «Praecipimus sub poena excommunicationis latae sententiae, ut infra mensis spatium, S. Officio vel Ordinario denuntiant eos omnes quos noverint, aut compererint, aut comperturi sint esse haereticos vel de haeresi suspectos».

^{694. - a)} Roncaglia, loc. cit., cap. 2, reg. in praxi, n. 5, scribit: «Si confessarius, ex repugnantia quam demonstrat mulier sollicitata, prudenter timeat non denuntiaturam confessarium sollicitantem, absolvere non debet antequam denunciet». — De hac re sic loquitur Instr. S. O. de die 20 Feb. 1866, n. 3: «Hujusmodi denuntiationes a nemine absque

primum edictum moderavit, auferendo reservationem ab excommunicatione. Hoc tamen semper intelligendum, si jam fuerit impleta denuntiatio.

^{694. - b)} Praenotandum 2^o cum Roncaglia^{a)}, quod, etiamsi confessarius praevideat certo sollicitatam non esse denuntiaturam, debet nihilominus monere illam de sua obligatione, et dimittere si nolit denuntiare. — Ratio, quia ipsi confessario expresse praecipitur a Pontifice in dicta bulla obligatio monendi. Et licet, generanter loquendo, cum confessarius praevideat monitionem non profuturam, eam omittere debeat; hoc tamen non currit quando agitur de vitando damno communi, ut evenit in praesenti casu (juxta dicta n. 615).

^{695. - c)} Sed quaeritur 1^o. *An teneatur denuntiare confessarium sollicitantem, qui sollicitationem nequit juridice probare?*

Negant Turrianus^{a)} et Torreblanca^{a)}. — Sed omnino affirmandum cum Bañez^{b)}, Bordono^{c)}, Palao^{d)}, etc. Et oppositum videtur expresse damnatum ex propos. 5^a proscripta ab Alexandro VII, quae dicebat: *Quamvis evidenter tibi constet Petrum esse haereticum, non teneris denunciare, si probare non possis.*

An autem teneatur ad denuntiandum, non solum sollicitatus, sed etiam qui aliunde certo scit sollicitationem?

Affirmant recte Salmant.⁵ cum Trul-

Monitio
de denun-
tiatione, fa-
cienda, etsi
non sit spes
fructus.

Sollicita-
tio denun-
tianda, etsi
probari ne-
queat.

Quilibet certo sciens sollicitatio-
nem, tenetur
denun-
tiare.

lench, Diana, Palao, Suarez^{c)} et Hurtado. Et hoc, etiamsi is sit impuber, modo sit rationis compos, et sciat crimen a personis fide dignis; secus, si sciret a fide indignis vel feminis levibus^{a)}. Salmant.¹ cum Corduba, Navarro, Sayro. — Hoc autem dicendum, non jam ex bulla Gregorii, sed, ut bene advertit Mazzotta² cum Potestà^{e)} et Bonacina^{e)}, ex edicto S. Inquisitionis, ubi dicitur teneri ad denuntiandum confessarium, qui scierit vel audierit illum sollicitasse. Vide verba relata n. 680, in fine.

^{696. - d)} Quaeritur 2^o. *An sit obligatio denuntiandi sollicitantes, etiamsi crimen sit occultum?*

Negant Fagundez^{a)}, Megalius^{b)} et alii, apud Salmant.³; quia Gregorius XV in bulla mentionem facit de abusu, verbo *abutantur*, quod significat actuum frequentiam et publicitatem. — At omnino tenendum est opositionum cum Salmant.⁴, et Bañez^{c)}, Filliuccio^{d)}, Trullenche, etc., ibid., ex D. Thoma. Et recte Roncaglia^{b)} ait primam sententiam penitus esse rejiciendam; quia, licet in penalibus verba legis sint stricte interpretanda, attamen si ex stricta interpretatione lex inutilis redderetur (ut in nostro casu eveniret),

¹ Trull., Decal., lib. 1, cap. 3, dub. 18, num. 13 et 14. — ² Diana, part. 4, tr. 5, resol. 28 et 41. — ³ Palau, tr. 4, disp. 9, punct. 1, num. 10. — ⁴ Thom. Hurtad., Resol. mor., tr. 4, cap. 8, resol. 19 et 26. — ⁵ Tr. 21, cap. 4, n. 69. — ⁶ Corduba, Sum., qu. 64, cas. 6. — ⁷ Navar., Man., cap. 25, n. 46. — ⁸ Sayr., Clav., lib. 12, cap. 14, n. 83. — ⁹ Tr. 6, disp. 2, qu. 2, cap. 4, n. 6. — ¹⁰ Tr. 21, cap. 4, n. 80. — ¹¹ Loc. cit., n. 81. — ¹² Trull., Decal., lib. 1, cap. 3, dub. 18, num. 90. — ¹³ D. Thom., 2^o 2^o,

tunc verba, non stricte, sed late sunt accipienda.

^{697. - e)} Quaeritur 3^o. *An teneatur sollicitatus ad denuntiandum sollicitationem habitam a longo tempore?*

Roncaglia^{b)} ait cum Bordono, quod nunquam datur praescriptio quoad crimen haeresis; quoad alia vero, prescribitur per quinquennium actio contra reum^{a)}. Hinc dicit Roncaglia excusari a denuntiatione, qui illam per quinquennium omisit, etiam culpabiliter: nisi obstant edicta contraria dioecesana. — Sed hodie declaratum est ex Benedicto XIV (ex cito decreto *Sacramentum*) denuntiationem esse faciendam, etiamsi longum tempus post sollicitationem effluxerit.

^{698. - f)} Quaeritur 4^o. *An teneatur ad denuntiandum, qui scit sollicitationem sub secreto naturali?*

Negant Fagundez et Fragosus^{a)}, apud Salmant.⁷; quia fortior est lex naturalis quam positiva. — Sed contrarium recte tenent Palau⁸, Diana⁹; Escobar¹⁰ cum Sancio^{b)} et Gaspare Hurtado^{b)}; ac Salmant.¹¹ cum Trullenche, Leandro, etc.; quia nemo tenetur ad secretum, etiam juramento promissum, quando secretum vergit in damnum commune. Secus vero,

Denuntian-
da sollicita-
tio, etsi a
longo tem-
pore habita.

Sollicita-
tio denun-
tianda, etsi
nota sub se-
cretu natu-
rali.

Limitatio.

culpa lethali omitti possunt. Qua de re poenitentes debent admoneri, neque ab iis admonendis instruendisque eorum bona fides excusat^{a)}.

^{695. - g)} Turrianus, in 2am 2ae, tom. 1, disp. 58, dub. 3, loquitur de blasphemio occulto, et dicit probabile esse quod possit omitti ejus denuntiatio. — Torreblanca, *de Magia*, lib. 3, cap. 16, n. 26, affirmat prohibitum esse ne quis procedat aut inquirat contra peccatorem occultum.

^{h)} Bañez, in 2am 2ae, qu. 68, art. 1, coll. 3, id satis innuere videtur, dum dicit, quando praelati praecipiunt sub excommunicatione crimen aliquod denuntiari, omnes teneri illud denuntiare, qui antea licite poterant denuntiare. At in concl. 2, init. artic., negaverat teneri (quasi insinuans posse) accusare eum qui nequeat delictum sufficienter probare.

^{c)} Suarez male citatur a Salmant. quasi id teneat de Censur., disp. 20, sect. 1, n. 14.

^{d)} Pro hoc tantum ultimo distinctionis membro citantur Corduba, Navarrus, Sayrus, loquentes in generali.

^{e)} Potestas, tom. 2, n. 590 et seqq.; Bonacina, loc. cit., disp. 6, punct. 1, § 4, n. 4, v. Secundo, id non habent.

^{f)} Fagundez, de 2o praec. Eccl., lib. 4, cap. 3, n. 83, utramque opinionem probabilem esse pronuntiat.

^{g)} Megalius, part. 1, lib. 1, cap. 5, n. 14, id satis innuit, dicendo esse denuntiandos, quando confessarii essent de tali delicto quomodolibet diffamati^{a)}.

^{h)} De Bañez, vide notam b ad num. praec.

ⁱ⁾ Filliuccius, tr. 14, cap. 2, loquitur de excommunicationibus quae feruntur ad de-

nuntianda crimina occulta et revelanda secreta^{a)}. Et n. 31: «Si quis sciat esse aliquem haereticum occultum, aut seditionis, aut proditorum, vel similem hostem reipublicae», tenetur illum denuntiare sub excommunicatione, si ita praecipiatur.

^{j)} Bordonus dicit praescribi per quinquennium favore denuntiantium.

^{k)} Fragosus citatur utique hic a Salmant.; sed, Regim. reipubl. christ., part. 2, lib. 5, disp. 14, § 1, n. 11, etsi ita docet, attamen cum hac limitatione: «Nisi criminosis is eset hujusmodi sollicitationibus assuetus, et ad eadem crima iteranda preparatus; tunc praemissa correctione fraterna, si post illam non operetur emenda, denuntietur».

^{l)} Gaspar Hurtadus, de Justit. et Jure, de Judicio forensi, disp. 2, diff. 7, habet tantum

ajunt^{c)}, si sollicitatio sit manifestata ad petendum consilium; nam propalatio secreti esset tunc contra humanum commercium, et etiam contra publicum bonum, quod certe in consiliis expetendis intervenit.

699. - Quaeritur 5°. *An mulier sollicitata teneatur denuntiare per epistolam vel medium personam, si nequeat per se ipsam?* — Si non possit personaliter adire episcopum ob aegritudinem, clausuram, aliudve impedimentum physicum vel morale, non tenetur quidem per seipsam ad denuntiandum. Vide Potestā¹ et Mazzotta².

Dubium fit: *an haec teneatur denuntiare per epistolam aut internuntium?*

Videtur negandum, ex prolatiis n. 563, *Dubī. 3*, ubi diximus quod habens peccatum reservatum non tenetur petere licentiam a superiore per litteras vel medium personam, si non possit illum adire. — Sed in casu nostro, verius affirmandum cum Viva³, Mazzotta⁴, Salmant.⁵ et Roncaglia⁶. — Dispar enim est ratio inter petitionem absolutionis a reservatis, et denuntiationem sollicitationis. Nam ibi obligatio est sistendi apud superiorem, ut poenitens recipiat ab eo una cum absolutione etiam debita monita et poenitentiam; unde qui non potest adire per se, non tenetur per alium. Obligatio autem denuntiandi sollicitantem, non tam est adeundi personaliter superiore, quam deferendi sive indicandi ei delinquentem

¹ Tom. 2, part. 3, n. 643. — ² Tr. 6, disp. 2, qu. 2, cap. 4, n. 6, qu. 2, resp. 2. — ³ In propos. 7 Alex. VII, n. 8, v. *Dicendum*. — ⁴ Loc. cit., cap. 4, n. 6, qu. 2, resp. 2. — ⁵ Tr. 21, cap. 4, n. 109. — ⁶ Tr. 19, qu. 8, cap. 2, qu. 5, resp. 2.

ultimum membrum distinctionis, sicut Joannes Sanchez, *disp. 11, n. 57*, qui proinde non satis accurate citantur ab Escobar.

c) Palau et Diana hoc ultimum membrum silentio praeterirent.

699. - a) Viva et Tamburinius loquuntur de onere deferendi denuntiationem; Roncaglia, de onere eamdem excipiendi. — De hac re loquitur jam pluries laudata Instr. S. Off. de die 20 Februar. 1866, n. 7: « Denuntiationis onus est personale et ab ipsa persona sollicitata adimplendum. Verum si gravissimis difficultatibus impeditatur quomodo hoc perficere ipsa possit, tunc vel per se, vel per epistolam, vel per aliam personam sibi benevisam,

(ut loquitur Benedictus XIV in sua bulla): quae delatio, si ab aliquo nequit fieri per se, saltem est facienda (modo absit periculum propriae infamiae) per epistolam vel aliam personam, vel monendo judicem ut mittat notarium in domum suam: qui enim tenetur ad finem, tenetur etiam ad media.

Advertunt hic Viva¹, Tamburinius² et Roncaglia³ in praxi non expedire quod confessarius assumat in se hoc onus deferendi denuntiationem vice poenitentis, vel eam excipiendi^{a)}; quia sic non paucis detractionibus et periculis exponeretur.

Et tanto minus ad id tenetur. Unde non mihi videtur probabile id quod scribit Pater Mazzotta⁴, ubi dicit quod si poenitens non posset per alium facere denuntiationem, tenetur confessarius vices poenitentis supplere, si ille per alium non posset denuntiare; quia, ut ait, agitur de causa fidei. Sed haec ratio tam concise producta non convincit. — Addit quod hoc eruitur ex quadam epistola S. C. Inquisit. ad archiepiscopum Mediolanensem, annuente Urbano VIII, anno 1624 (apud Diana), ubi mandatum fuit quod, cum quaedam femina sollicitata adduci non potuisset ad denuntiandum, episcopus facultatem tribuisse confessario denuntiationem excipiendi. Ex hac autem epistola nihil probatur: nam primo, hoc decretum fuit particolare pro illo casu^{b)}; deinde minime ex illa eruitur haec obligatio generaliter confessarii imposita fuisse. Hinc

Bened. XIV, bulla *Sacramentum*, § 2. — ¹ Loc. cit., v. *Quod attinet*. — ² Method. Confess., lib. 3, cap. 9, § 4, n. 13. — ³ Loc. cit., cap. 2, reg. in praxi, n. 6. — ⁴ Loc. cit. — *Diana*, part. 4, tr. 5, resol. 81.

suum adeat Ordinarium, vel sanctam Sedem per sacram Poenitentiam vel etiam per hanc Supremam Inquisitionem, expositis omnibus circumstantiis, et deinde se gerat juxta instructionem quam erit acceptura. Si vero necessitas urgeat, se gerat juxta consilia et monita sui confessarii. At si nullo impedimento detenta, denuntiationem omnino renuat, in hoc casu aliquis supra memoratis, laudandus est confessarius qui operam suam poenitenti non denegaverit, et vel Ordinarium vel Sanctam Sedem pro opportuni providentis consuluerit, suppresso tamen poenitentis nomine^{c)}. b) Ex textu tamen hujus epistolae, satis videtur esse instructio generalis.

Non expedit, confessarium onus denuntiandi suscipere.

Multo minus ad id tenetur confessarius.

Consentientis sollicitationi, juxta alios, non tenetur denuntiare.

non tenemur interim, donec constet de hoc pracepto, recedere a communi doctorum sententia et ab universalis sensu ac usu omnium confessariorum, qui hanc onerosissimam obligationem non agnoscunt. — Caeterum, non negamus cum

Limitatio.

Viva¹ et Tamburinio quod in aliquo casu (puta si alicubi publicum imminaret damnum, nec alia pateret via ad illud vitandum) posset confessarius obligari ex lege caritatis ad hujusmodi onus suscipiendum; sed hoc raro accidet.

Dicunt autem Delbene^{c)} et auctor *Istruz.*, etc.², quod si femina multum repugnet adire Inquisidores, poterit exceptare confessarium, qui pro ipsa denuntiationem deferat; quia pracepta positiva non obligant ad rem nimis arduam. — Item notat Mazzotta³, quod in decreto Sacrae Inquisitionis mox supra enuntiatio insuper dictum fuit quod, si neque apud ipsum confessarium possit poenitens induci ad denuntiandum, tunc recurritur ad S. Sedem pro opportuno remedio, et interim non absolvatur. Dicit autem Mazzotta, aliquando S. Sedem in casu magnae verecundiae et panici timoris rescrispisse, dando facultatem confessario absolvendi pro ea vice poenitentem citra onus denuntiandi.

700. - Quaeritur 6°. *An mulier teneatur denuntiare confessarium sollicitantem cui ipsa consentit?*

Negarunt Suarez^{a)}, Megalius^{a)} et alii, apud Salmant.⁴ Quia nemo obligari potest ad suum crimen manifestandum; ut dicunt Salmant.⁵ cum Suarez, Cajetano,

Trullench et Diana^{b)}, ex regula juris in can. *Quis aliquando, de poenit., dist. 1*, ubi dicitur: *Non... dico ut te prodas*. Nequit autem quis manifestare complicem, quin se ipsum prodat; et ideo ajunt Salmant.⁶ non esse obligationem denuntiandi solum haereticum.

Recte vero dicunt mulierem hanc teneri ad denuntiationem Salmant.⁷ cum Bonacina, Trullench, Peyrino et aliis plurimis; hocque hodie definitum est a nostro Summo Pontifice Benedicto XIV in citata bulla *Sacramentum*, ubi praecipit fieri denuntiatio, etiamsi *poenitens consenserit*. — Ratio est, quia mulier in hoc casu citra periculum suae famae potest denuntiare sollicitantem quin seipsam manifestet: dum ipsa, etiam interrogata, potest negare proprium consensum, et quidquid inde secutum fuerit; ut habetur ex decreto S. Inquisitionis (apud Pittonium⁸), edito 27 Sept. 1624, ubi dictum fuit: *Si mulier consentiat confessario sollicitanti..., non tenetur tamen proprium consensum manifestare, nec potest super hoc ab episcopo... interrogari*.

701. - Quaeritur 7°. *An teneatur poenitens denuntiare sollicitantem, si per correctionem sit moralis spes ejus emendacionis?*

Prima sententia negat; et hanc docuit S. Thomas⁹, ubi dicit: *Si haereticus privatim homines a fide avertat..., oportet statim procedere ad denuntiationem... nisi forte aliquis firmiter aestimaret quod statim per secretam admonitionem posset hujusmodi mala impedire*. Eum secuti-

¹ In propos. 7 Alex. VII, n. 8. — ² Tambur., Method. Confess., lib. 3, cap. 9, § 4, n. 18. — ³ Part. 2, cap. 14, n. 280. — ⁴ Tr. 6, disp. 2, qu. 2, cap. 4, n. 6, qu. 2, resp. 2. — ⁵ Massott., loc. cit. — ⁶ Tr. 21, cap. 4, n. 65. — ⁷ Loc. cit., cap. 3, n. 104. — ⁸ Suar., de Fide, disp. 20, sect. 4, n. 18. — ⁹ Cajetan., in 2^{am} 2^{ae}, qu. 70, art. 1. — *Trull.*, Decal., lib. 1, cap. 2, dub. 6, n. 4. — ¹⁰ Loc. cit., cap. 3, n. 104. — ¹¹ Loc. cit., cap. 4, n. 66 et 67. — ¹² Bonac., disp. 6, de Oblig. et Onere denunt., punct. 3, n. 10. — ¹³ Trull., Decal., lib. 1, cap. 3, dub. 18, n. 35. — ¹⁴ Peyrin., tom. 2, in const. 4 Gregorii XV, n. 12. — ¹⁵ De Confessar., n. 694. — ¹⁶ 2^{am} 2^{ae}, qu. 33, art. 7, corp.

familiari Inquisitionis, vel « stando consilio alicujus viri docti; quia sic faciens, facit quantum in se est ».

700. - a) Suarez, de Fide, disp. 20, sect. 4, n. 18; Megalius, part. 1, lib. 1, cap. 5, n. 30, non loquuntur de praesenti casu, et in universum negant aliquem teneri ad seipsum accusandum.

b) Diana, part. 1, tr. 4, resol. 8, recitative tantum hanc sententiam afferit.

Omnino tenetur.

Spes emendationis ex correctione excusat a denuntiando, juxta alios.

sunt Sotus, Canus, Ledesma, Palaus, Lugo, Silvester, etc., apud Salmant.¹ — Et signanter de crimine sollicitationis, hanc sententiam tutati sunt^{a)} Fagundez, Peyrinus et alii, apud Diana².

Verum secunda sententia affirmit; et hanc tenent Mazzotta³, Concina⁴; et Salmant.⁵ cum Azor^{b)}, Sanchez, Diana, Leandro et aliis pluribus. — Et haec omnino hodie tenenda est post decretum Alexandri VII editum 8 Julii 1660 (relatum per

extensem apud Salmant.⁶), ubi declaratum fuit: *Etiamsi nulla fraterna correctio vel alia monitio praemissa fuerit, omnino teneri... (fideles) ad denuntiandum... quos noverint esse de fide quomodolibet, etiam leviter suspectos, prout sunt confessarii sollicitantes; ut communiter docent Diana⁷, Bonacina⁸; et Escobar⁹ cum Trulench, da Cunha, Menochio^{c)}, etc. Dicendo ergo Pontifex *etiamsi, etc.*, supponit denuntiationem semper esse faciendam.*

§ IV.

De Sollicitationibus dubiis.

702. *Qu. 1. An denuntiandus sit confessarius in dubio an vere sollicitaverit. Quid, si accedit vehementia indicia de sollicitatione. — 703. Qu. 2. An denuntiandus confessarius qui laudat mulierem de pulcritudine. Vel, qui dat ei magnum donum. — 704. Expenduntur varii casus peculiares sollicitationis. — 705. De poenis sollicitatum, et signanter de poena inhabilitationis ad celebrandum; an haec incurritur ante sententiam. Et an ab illa excusentur ignorantes. Et an episcopi possint in ea dispensare.*

702. — Quaeritur 1^o. *An denuntiandus sit confessarius in dubio an sollicitaverit?* — Distinguendum est:

Si factum vel dictum sit vera sollicitatio, et tantum dubitatur an ille vel alias confessarius id egerit vel dixerit; tunc recte dicunt Salmant.¹⁰ cum Sousa et Hurtado eum denuntiandum esse. Quia, dum crimen est certum, rite judices procedere possunt ad inquirendam personam de qua dubium vertit. — Hoc tamen censio dicendum solo casu quo facile judices

per suam diligentiam certi fieri possint de persona sollicitantis; quia alias sacerdos ille, cum possit esse innocens, remuneret aliquo modo diffamatus, et in dubio illaesa debet servari fama proximi qui eam possidet.

Si vero persona confessarii sit certa, et dubitatur an ejus factum vel dictum fuerit vera sollicitatio; tunc cum communiori et veriori sententia dicendum non esse obligationem denuntiandi. Ita Bonacina^{a)}, Roncaglia¹¹, Concina¹²; Bordonus,

Si confessarius sit certus, et sollicitatio dubia, verius non denuntiandus.

Sotus, de Just., lib. 5, qu. 5, art. 1, v. *Ethinc sumenda*. — Canus, de Locis theol., lib. 12, cap. 7, v. f., § *Ad Chrysostomus*. — Petr. Ledesm., Sum., part. 2, tract. 4, cap. 4, concl. 24, dub. 2, v. *Dico I. - Palaus*, tr. 4, disp. 9, punct. 10, n. 2. — Lugo de Just. et Jure, disp. 88, sect. 2, n. 18. — Silvest., v. *Correctio*, qu. 5. — ¹ Tr. 21, cap. 4, n. 96. — *Fagund.*, de 2^o praec. Eccl., lib. 4, cap. 3, n. 31 (edit. 1626). — *Peyrin.*, loc. cit., n. 26. — ² Part. 1, tr. 4, resol. 2. — ³ Loc. cit., cap. 4, n. 6, v. *Quaeres*. — ⁴ Lib. 2, diss. 3, cap. 13, n. 17. — ⁵ Loc. cit., n. 99. — *Joan. Sanch.*, Select. disp. 11, n. 56. — *Diana*, loc. cit., resol. 2; et part. 4, tr. 5, resol. 24. —

701. — a) Et pariter Palaus et Ledesma locis cit. — At Palaus, loc. cit.; Peyrinus, tom. I, qu. 1, cap. 16, § 2, i. f., dicunt raro posse sperari ejusmodi emendationem, proindeque raro cessare denuntiandi obligationem.

b) Azor, part. 1, lib. 8, cap. 19, qu. 9, loquitur de denuntiatione haeretici.

c) Menochius male citatur ab Escobar; nam de Arbitrar. judic. centur. 4, cas. 372, n. 14 et 15, solum habet quod suspectus de

haeresi abjurare debet; et pro hoc tantum dicto a Bonacina (ex quo Escobar allegationem desumpsit) citatur.

702. — a) Bonacina, loc. cit., punct. 3, n. 5, oppositum tenet dicens: «In dubio autem an confessarius ea verba protulerit animo allisciendi et provocandi vel ad alium finem, probabiliter praesumendum videtur protulisse animo provocandi..., quamquam oppositum probabiliter a nonnullis doctoribus existima-

apud Potestà¹; auctor *Istruz. etc.*² cum Bossio^{a)}; et Salmant.³ cum Valentino, Hurtado et Salas^{b)}; contra Sousa et Peyrinus, apud Diana⁴. — Ratio: tum quia dubia in meliore partem accipienda sunt, et in verbis ambiguis benignior interpretatio facienda est; ut dicunt Bonacina^{a)} et Menochius et Riminaldus, apud Roncaglia, ex *cap. fin. de transact.*; et *reg. juris* 49, in 6^o, ubi: *In poenis benignior est interpretatio facienda*. Tum quia in dubio nemo est privandus fama quam possidet. Tum quia bullae praecipiunt denuntiari sollicitantes: sed nequit dici sollicitans, de quo dubitatur an vere sollicitaverit; nam crimen dubium non est crimen, ut docent Sanchez⁵ et Suarez⁶. — Nec obstat dicere quod ex decreto Alexandri VII sunt denuntiandi etiam leviter suspecti de haeresi. Nam rō leviter non jam refertur ad suspicionem, sed ad haeresim, de qua potest quis vel leviter vel vehementer esse suspectus.

Excipiendum tamen est 1^o. cum Con-

¹ Tom. 2, n. 576. — ² Part. 2, cap. 14, n. 287. — ³ Tr. 21, cap. 4, n. 94. — *Valentin.*, Conscient. forum, tr. 2, cap. 8, § 10, punct. 4, num. 321. — *Hurtad.*, tr. 4, cap. 8, resol. 62, § 2, n. 868. — *Sousa*, de Sollicitant., tr. 2, cap. 4, n. 9 et 16; Aphorism., lib. 1, cap. 34, num. 54. — *Peyrin.*, tom. 2, in const. 4 Gregorii XV, n. 21, v. f. — ⁴ Part. 4, tr. 5, resol. 25. — *Menoch.*, consil. 82, num. 17. — *Hippolyt.* Riminaldus, consil. 686, n. 68. — *Roncaglia*, tr. 19, qu. 8, cap. 1, qu. 4. — ⁵ Decal., lib. 1, cap. 10, n. 74. — ⁶ De Censur., disp. 40, num. 638.

cina⁷ et Roncaglia⁸ ex Peña^{c)}; et auctore *Instructionis*, etc.⁹ cum Bossio, si accedant indicia vehementia de sollicitatione. Nam, licet ista non sint omnino evidencia, tamen, cum tantum adsint ex una parte, satis fundant moralem certitudinem de sollicitatione. — Excipiendum 2^o. cum Bonacina^{a)}, qui citat da Cunha^{d)} et Sanctarellum^{d)}, si verba de se pree se ferant sollicitationem, et solum dubitatur an confessarius ad malum finem ea protulerit. Tunc enim praesumptio desumitur ex communiter accidentibus; praeterquam quod praesumptio ipsius finis est accipienda juxta proprietatem verborum: unde in cap. *Perniciosam, causa 18*, qu. 2, dicitur quod confabulatio cum femina in deteriore partem accipi solet^{e)}.

703. — Quaeritur 2^o. *An sit denuntiandus confessarius qui laudat mulierem de pulcritudine?*

Affirmant Potestas¹⁰, Bonacina, Tancredi et Peyrinus; item da Cunha, Barbosa et Sanctarellus, apud Escobar¹¹. Et

De confessario laudante pulcritudinem, distinguendum.

qui laudat feminam a pulcritudine, etc.; et dicit hunc esse denuntiandum etiam in dubio de intentione. — Et Rodericus da Cunha, qu. 7, n. 13 et seqq., de eodem casu loquens, dicit esse denuntiandum. — Idemque tenet Sanctarellus, de Haeresi, cap. 44, n. 9, « quando non leviter, sed prudenter judicatur hujusmodi verba vel signa tendere ad sollicitationem ».

e) Id profecto colligitur ex dicto canone; sed non reperitur in ejus textu. — Notandum praeterea quod huic secundae exceptioni limitationem ponit S. Alphonsus in *Hom. apost.*, tr. 16, n. 180: « Secus autem, inquit, si in oppositum adesset praesumptio fraudis, puta si mulier aut ejus conjuncti cum confessario aliquam habuissent contentionem, aut si illa esset aliquantum mente hebes ». Denique ibidem S. Doctor de hujusmodi indicis addit: « In casu vero quo indicia alicuius essent momenti, licet non sufficientia ad certificandum denuntiationis debitum, convenire ut saltem certior fieret superior, ad hoc ut in posterum se dirigere possit ».

Nisi sint indicia vehementia.

Vel nisi verba de se sint sollicitantia.

^{a)} Ex Peña, qui scilicet, in *Comment. ad Director. Inquisit. Eymeric.*, comment. 111, v. *Verumtamen*, id habet loquens de verbo dubio in materia haeresis.

^{b)} Bonacina, loc. cit., n. 5, loquitur de eo

consentit Diana¹, si talis laudatio fiat sine aliqua occasione²; quia regulariter amasii feminas, ut allicant ad peccandum, de pulcritudine laudant. — Negant vero Freitas, Thomas Hurtadus, Escobar a Corro³ et Sousa⁴, apud Escobar⁵; quia is qui laudat mulierem de pulcritudine verbis decentibus, non dicitur cum illa habere tractatus in honestos. — Sed melius distinguit praefatus Escobar⁶, dicens quod si ex modo loquendi aut aliis circumstantiis dignoscitur confessarius laudare pulcritudinem ex pravo affectu, tunc est denuntiandus; secus, si laudaret ex quadam imprudentia vel animi levitate.

Asserit vero ut certum Potestas⁷ denuntiandum esse confessarium qui laudat, cum famula confite, pulcritudinem dominae, rogans eam ut dominae referat. Sed etiam in hoc casu dico perpendendas esse circumstantias: etsi facilius puto in hoc adesse indicium pravi animi alliciendi dominam illam ad turpem affectum. — Et idem dicunt doctores, si confessarius det poenitenti donum magni valoris, ut ait Diana⁸ cum Escobar⁹; vel insolitum, ut dicunt Salmant.¹⁰ cum Valentino¹¹,

Item, pro confessario faciente donum pretiosum.

¹ Part. 9, tr. 9, resol. 32. — *Freitas*, qu. 7, n. 44 et 45 (in noviss. edit.). — *Thom. Hurtad.*, tr. 4, cap. 8, resol. 23. — ² Lib. 47, n. 639. — ³ Loc. cit., n. 640. — ⁴ Tom. 2, n. 556. —

703. — ^{a)} Idemque habet Potestà. — Tancredi autem denuntiandum esse ait, si fiat tali modo talibusque circumstantiis ut advertatur animus libidinosus. — Et fere etiam Sanctarellus: vide notam d ad num. praecedentem. Unde tenet potius sententiam, quae S. Alphonsio melior videtur.

^{b)} Escobar a Corro, *de Confessar. sollicit.*, part. 1, qu. 3, § 2, n. 14 et seqq., negat confessarium istum esse denuntiandum per se seu ex natura rei; denuntiandum vero esse ait, si sit aliquid ex quo pravus confessarius animus demonstrari queat. Hinc pariter cum S. Alphonsio tenet.

^{c)} Sousa ab Escobar citatur ut qui negativam hanc sententiam probabilem existimet; et profecto in suis *Aphorism.*, lib. 1, cap. 34, n. 5, id videtur insinuare, eo quod dicit dumtaxat probabilius esse quod sit denuntiandus.

^{d)} Escobar a Corro, *de Confess. sollicitant.*, part. 1, qu. 4, § 2, n. 23, loquitur de *municipio*, quod negat per se sufficere ad constituant sollicitationem, nisi alia adjungantur indicia. Et pro hac opinione citatur a Diana.

De dono autem magni valoris, Escobar non

Hurtado^e, Prado^f, etc. Verumtamen Bordonus apud Diana inquit donum esse quid indifferens. Unde recte subdunt autores citati^g ejus malitiam conjiciendam esse ex adjunctis, nempe ex conditione poenitentis, ex quantitate et qualitate doni, et ex modo quo fit, etc.

Caeterum, juxta dicta in praecedenti Quaestione, quando verba vel facta sunt ambigua, confessarius non est denuntiandus, nisi de ejus pravo affectu moralis habeatur certitudo.

704. — Hic subduntur plures casus particulares, in quibus communius doctores censemunt denuntiandum esse confessarium:

¹ Si confessarius dicat poenitenti: *Tecum nuberem, si essem saecularis;* negat Bordonus apud Diana⁶ esse denuntiandum: quia verba haec non important peccatum mortale, sed tantum pudicum affectum indicant. — Probabilius vero affirmat Salmant.⁷ Potestas⁸ et Diana⁹; quia hujusmodi verba videntur maxime excitativa ad venerem, et cum sint ad confessionem impertinentia, merito sanguinis sollicitationem.

² Si dicat mulieri: *Memento mei, quia*

Quidam
casus parti-
culares.

⁵ Part. 9, tr. 9, resol. 34. — *Bordon.*, Tribunal, cap. 23, qu. 10, n. 61. — *Diana*, loc. cit. — *Bordon.*, loc. cit., qu. 3, n. 54. — ⁶ Loc. cit., resol. 32. — ⁷ Tr. 21, cap. 4, n. 34. — ⁸ Loc. cit., n. 558.

amplius citatur nisi pro ratione: prohiberi scilicet non solum apertam sollicitationem, sed etiam palliatam, tacite et amphibologice demonstratam; quod revera dicit, part. 1, qu. 3, § 2, n. 16.

^e Salmant., tr. 21, cap. 4, n. 34, dicunt id esse colligendum ex confessari intentione, et citant autores relatos. Atvero Valentinus, *Conscient. for.*, tr. 2, cap. 8, § 10, punct. 4, n. 334, non loquitur de hoc casu; Thom. Hurtadus, loc. cit., resol. 22, n. 219 et seqq., negat esse denuntiandum, etiamsi domi sollicitet, et dicat se domum dedisse ad alliciendum turpem amorem; Prado, cap. 10, qu. 2, § 3, n. 17, utramque sententiam refert tantum, nec dicit utram amplectatur.

^f Scilicet Salmant., Diana et Bordonus. Circumstantias vero quas S. Alphonsus vult esse attendandas, his verbis in *Hom. apost.*, tr. 16, n. 181, ita exponit: « V. g. si poenitens est pauper, si est conjuncta, si illa prius alio dono confessarium donavit, etc. ».

704. — ^{a)} Diana, loc. cit., resol. 32, videatur profecto tenere affirmativam; refert enim sententiam Bordoni negativam, et dicit: « Sed

te ex corde diligio. Ita Diana^b apud Potestà¹, cum Roncaglia²; at Bordonus excusat. — Hoc melius puto explorandum ex circumstantiis.

³ Si dicat: *Expecta me hodie domi tuae, quia habeo tecum loqui*: et postea domi tractet de in honestis; quia sollicitatio illa facta in domo dicitur moraliter facta in confessione. — Ita recte dicit Potestas³.

⁴ Si dicat: *Haec tua peccata cadere me fecerunt in pollutionem involuntariam;* tanto magis, si dicat *voluntariam*⁴). — Ita Potestas cum Bordono⁴, et Roncaglia⁵.

⁵ Si dicat: *Nolo te audire in confessione ne aliquid mihi contingat, quia amore tui captus sum*. Ita Potestas⁶: modo hoc dicat mulieri petenti confessionem; quia haec verba videntur esse provocativa ad in honesta, et proferuntur occasione confessionis. Et ita sentit Roncaglia⁷. — Idem putat Roncaglia, si dicat: *Totum me commoveri sentio ex affectu quo te prosequor*.

⁶ Si confessarius mulieri, asserenti tentationem turpem repulisse, dicat: *Sed si aliquis pecuniam dedisset, peccasses?* Affirmat Roncaglia esse denuntiandum, si mulierem postea affirmative respondentem non objurget; vel si objurget, et postea domi, oblatia pecunia, eam sollicitet. Et consentit Potestas⁸.

⁷ Si dicat: *Cur etiam tecum non es humana?* Vel dicat: *Veniam in domum, et promitte mihi facere quod volviro*. Vel mulieri confitei turpe desiderium⁹ dicat: *De hoc agemus post confessionem*. Ita Potestas⁹ cum Tancredi; quia verba haec sunt satis ostensiva intentionis in honestae. — Sed in his dico perpendendas

¹ Tom. 2, n. 558. — ² Tr. 19, qu. 8, cap. 2, reg. in praxi, n. 3. — ³ *Bordon.*, Tribunal, cap. 23, qu. 3, n. 54. — ⁴ Loc. cit., n. 559. — ⁵ Potestà, loc. cit., n. 560. — ⁶ *Tribun.*, cap. 23, qu. 3, n. 54. — ⁷ Loc. cit., reg. in praxi, n. 4. — ⁸ Tom. 2, n. 561. — ⁹ Tract. 19, qu. 8, cap. 2, reg. in praxi,

esse circumstantias; nam aliquando possunt non esse sollicitations.

⁸ Si suam concubinam objurget quod cum alio se immiscuerit: dummodo iudicio prudenti faciat dignoscere quod objurgatio procedat ex zelotypia. Ut etiam^e, si excedat in reprehendendo, addendo minas, injurias et similia: vel objurget tantum peccata commissa cum aliis, et non illa cum seipso; quia tunc ostendit amorem suum lascivum. — Ita Potestas¹⁰.

705. — Ultimo loco hic advertendum quod in bulla SS. nostri Pontificis Benedicti XIV, quae incipit: *In generali Congregatione*, sancitum habetur quod confessarii sollicitantes in actu sacramentalis confessionis, sive illius occasione aut praetextu..., praeter poenas a jure... inflictas, perpetuam etiam inhabilitationem incurvant ad... Sacrificii celebrationem. — Eademque poenam incurrint ex eodem decreto sacerdotes abutentes sacrificio Missae ad sortilegia.

Plura autem hic Dubia occurrunt: Dubitatur ¹. *An praedicta inhabilitas incurratur ante sententiam, saltem declaratoriam criminis?*

In praecedentie editione^a hujus operis affirmavi, eo quod poenae privativae quae important inhabilitationem ad aliquod jus acquirendum, vel cessationem a quadam jure jam acquisito utendo (ut communiter DD. docent), ordinarie ante sententiam incurrunt; juxta dicta *Lib. I*, n. 149, v. *Poenae*. — Attamen quidam probus religiosus, cum haec legisset apud meum Opus, scripsit mihi e Roma quod duo theologi S. C. Inquisitionis Romanae oppositum sentiebant, nempe requiri sententiam ad praefatam poenam incurrandam. Sub initio, ratio opinionis hujus mihi non

Non incur-
runt ante
sententiam.

tu cogita», et affert rationes quae hujus auctoris sententiam enervant.

^{b)} Diana, loc. cit., id non habet, nec videtur pro casu praesenti a Potestà citari.

^{c)} Solus Potestà loquitur de voluntaria pollutione in ipsa confessione habita; ceteri vero cum ipso Potestà, de involuntaria.

^{d)} Erga confessarium, ut explicat S. Doctor in *Hom. Apost.*, tr. 16, n. 182.

^{e)} Verbum « etiam » videtur delendum; nam apud Potestà exempla hic relata, ad hoc tantum referuntur, ut discerni queat objurgationem ex zelotypia procedere.

705. — ^{a)} Scilicet in secunda, anni 1753-1755.

Poenae
contra solli-
citantes.

occurrebat; sed postea, re sedulius perpensa, in hoc eodem meo Opere n. 148, observavi quod Suarez, Bonacina; Salmant. cum Tapia, Vasquez, Montesino, etc., *locis ibi citi*, quibus recenter consentit Eusebius Amort^{b)}, dicunt sententiam declaratoriam bene requiri etiam quoad poenas privativas sive inhabilitantes, casu quo reus non possit exsequi poenam sine propria infamia: prout ordinarie in nostro casu eveniret, si sacerdos sollicitans deberet per longum tempus se abstinere a celebrando. Dico: *per longum tempus*; nam si de brevi super dictam inhabilitationem posset impetrare dispensationem, et interim sine sua infamia celebrationem intermittere, tenetur ab ea abstinere^{c)}.

Dubitatur 2º. *An ab hac inhabilitate excusat ignorantia invincibilis?*

In hoc Dubio mihi videtur posse id probabiliter affirmari; juxta ea quae dicuntur infra de irregularitate ex delicto, Lib. VII, n. 351, v. Secunda. — Ubi dicunt Navarrus, Silvester, Sanchez, Castro-

Ignorantia invincibilis ab eis probabilitate excusat.

palaus, Roncaglia et alii plures, quod ad incurrendam irregularitatem ex delicto requiritur scientia irregularitatis quae incurritur. Quia, licet irregularitas non sit censura (a qua excusat equidem ignorantia invincibilis), sed impedimentum; tamen talis irregularitas ex delicto est vere poena, aut saltem habet rationem poenae: ad quam incurrendam, cum sit poena extraordinaria et exorbitans, ita ut secundum rei naturam non possit praevideri, illius scientia requiritur.

Et idem posse dici videtur in nostro casu, de inhabilitate celebrandi, quae est procul dubio imposta in poenam sollicitationis.

Dubitatur 3º. *An in hac inhabilitate possit episcopus dispensare?* — Vide dicenda Lib. VII, n. 353, ubi dicetur quod episcopi, ex Tridentino¹, possunt dispensare in omnibus irregularitatibus provenientibus ex delicto^{d)}, et non deducto ad forum contentiosum; excepto homicidio voluntario et directe volito.

¹ Sess. 24, de reform., cap. 6, *Liceat*.

^{b)} Id apud Amort reperire nequivi.

^{c)} Atvero in Instructione S. Offic. de die 20 Februar 1866, n. 12, habetur: « Notandum est poenas hujusmodi [contra sollicitantes] omnes et ipsam inhabilitatem ad sacrosanctae Missae sacrificium celebrandum, in decreto Benedicti XIV, die 5 Aug. 1745 prae-

scriptam, esse *tantum ferendae sententiae*». Proinde omnino evanescit dubium quod hic movetur, utrum nempe incurvantur istae poenae ante vel post sententiam, sicut pariter dubium de potestate episcopi dispensandi in hac inhabilitate.

^{d)} « Occulto ».